ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXVI
Број 702
12. јун 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

DAN BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

КРОЗ ВЕКОВЕ

Библиотека на камилама

Персијски научник везир Сахиб који је живео средином 10. века страсно је волео књиге. Он је имао велику библиотеку са око 117 хиљада књига. Али, како је истовремено био и државник и војник, већи део живота провео је у седлу. Да се на путовањима не би лишавао књига, он је на своје походе „носио"

са собом и своју библиотеку. За ношење књига било је потребно 400 камила. Овај караван представљао је истовремено и неку врсту каталога. Камиле су увек ишле строго одређеним азбучним редом тако да су водичи каравана библиотекари лако могли да нађу сваку књигу која би устребала везиру Сахибу.

Наполеон фалсификатор

Мало је оних који знају да је уочи похода на Русију Наполеон организовао групу фалсификатора новца.

Године 1811. пажњу Парижана привукла је једна полуразрушена кућа у којој је ноћу горело осветљење и из које су се чули тајанствени звуци. Многи су у том веку сујеверја веровали да се у кући на-

лази „нечиста сила". И једне ноћи, после жестоког пушкарања, полиција је разбила „царство нечисте силе". Показало се да су се у кући налазили фалсификатори новца. Када је цар дознао за акцију полиције избезумио се од беса. Јер, фалсификатори новца су са Наполеоновим знањем масовно израђивали руске папирне новчанице. Спремајући се за напад на Русију, он је намислио да убацивањем огромне количине фалсификованих новчаница створи у Русији финансијски хаос и тиме подрије одбрамбену снагу свог противника.

ГВОЗДЕНОРУКИ ВИТЕЗ

НА слици је приказана једна сцена из Гетеове драме „Гец фон Берлингхен“ у којој витез Гец довикује оштре речи парламентарцима трупа које опседају његов замак Јагдсхаузен.

Буран живот легендарног витеза Геца од Берлингхена привукао је пажњу Гетеа и он је на основу предања написао истоимену драму. Чим се појавила, драма је одушевила читалачку публику. Гете стаје на чело младих књижевника, а дело постаје манифест нове школе.

Драму „Гец од Берлингхена“ Гете је касније мењао имајући при том у виду примедбе Хердера и Шилера.

Витез Гец фон Берлингхен је „последњи Мохиканац“ средњега века. И поред реформације он је сачувао укус минуле епохе. Он не схвата ново доба, носилац је старих идеала и непријатељ новог поретка. Он цео живот проводи у рату и разбојничким нападима. У ствари он је негативна личност јер се бори против прогресивног покрета, он је носилац индивидуализма. Иначе, ово Гетеово дело има огроман књижевни значај. Он је њиме нанео удар класицизму и псеудокласицизму у књижевности.

Сада се драма приказује сваке године у замку Јагдсхаузен. Глумци великих немачких позоришта играју пред гостима који нарочито због тога овамо долазе, а пре 15 година посетиоци представа били су обични туристи који су долазили да виде замак, збирке оружја и покретну ручну протезу с којом је витез одлазио у бој и по њој био познат као витез с гвозденом руком.

ПАРЛАМЕНТАРЦИ ПРЕД ЗАМКОМ ГЕЦА ФОН БЕРЛИНГХЕНА

НАЈВЕЋИ »ЉУДОЖДЕР«

Праве „људождере“ на Антарктику представљају велике пукотине, чија се ширина креће од 15 до 30 метара, а које се често протежу неколико десетина километара. Већина тих пукотина обично је невидљива јер их прекривају снежни сметови. Ове урвине понекад су дубоке и преко 50 метара тако да заиста представљају смртну опасност.

Када експедиција уђе у неистражен артиктички предео, испред конвоја се отискују трактори, људи са детекторима, који „пипају“ стопу по стопу терена. Али, често се дешава да каравани упадну у „замку“ таквих снежних понора из којих се не могу извући чак ни помоћу својих возила. Тада им у помоћ долазе авиони из којих се, при сунчаном времену нарочито, могу сасвим тачно да виде сви понори под снегом. Авиони у тим случајевима управљају возилима и изводе их из угроженог подручја. Сем тога, авиони снабдевају конвоје и храном коју остављају на местима поред којих ће караван проћи. Ето у таквим условима раде екипе људи које стопу по стопу скидају постепено вео са континента који је још пре неколико година представљао мистерију.

ЗРНА ЗНАЊА

ИЗ ЗБИРКЕ ЧИКА СТАЈЕ

ЗНАЊЕ И НЕЗНАЊЕ

Боља је паметна глава него долина пара.

☆

Боље је радити с памећу него са снагом.

Бољи је укор мудрога него похвала лудога.

☆

Више ваља драм памети него ока снаге.

☆

Глупост и охолост расту на једном дрвету.

☆

Залуду је лепа брада, кад је слаба глава.

☆

Нема већег зла од зле памети.

РАД И НЕРАД

Без муке нема науке.

☆

Без орача и здрава копача не би било круха ни колача.

☆

Без труда нема ни задовољства.

☆

Беспослица, вражја узглавница.

☆

Боље се заваљивати од труда него од глади.

☆

Време је најскупљи новац.

☆

Где нема скока, нема ни смока.

☆

Где нема рада, ту невоља влада.

Гладовање, јадовање, нераду су плата.

☆

Изгубљено време мучно се накнади.

☆

Ко је рад у старости да отпочине, у младости ваља да се труди.

☆

Ко не чини ништа, зло чини.

☆

Ко неће кад може, не може кад хоће.

☆

Ко рано урани, лако зеца улови.

☆

Што плуг већма оре све је светлији.

☆

Леност је највеће бреме.

☆

Млад делија, стар поосјак.

ИСТРАЈНОСТ У РАДУ

Ако је кратак дан, дуго је година.

☆

Боље је не почети, него не дочети.

☆

Ко не трпи дима, не види ватре.

☆

Ко многе ствари заснује, мало их доврши.

☆

Ко устаје, тај се не каје.

☆

Који хрт два зеца тера, ниједног не ухвати.

☆

Не може се у исти мах бити с главом у берберници и с трбухом у ашчиници.

СЛОГА И НЕСЛОГА

Ако имаш брата, чувај и побратима.

☆

Без друштва нема јунаштва.

☆

Боља је штета договорна, него корист самовољна.

☆

Боље је без новца него без пријатеља.

☆

Бољи је и кисео пријатељ него сладак непријатељ.

☆

Бољи је договор него поговор.

☆

Бољи је у суседству пријатељ, него у туђини брат.

☆

Постарај се да у сваком месту имаш пријатеља.

☆

Дрво се на дрво наслања а човек на човека.

☆

Здружене пчеле мед носе.

☆

Зло годиште рода иште, а невоља пријатеља.

☆

Нема зиме док не падне иње; ни пролећа док сунце не сине; ни радости док не делиш с киме.

☆

Од сложне браће и ђаволи беже.

☆

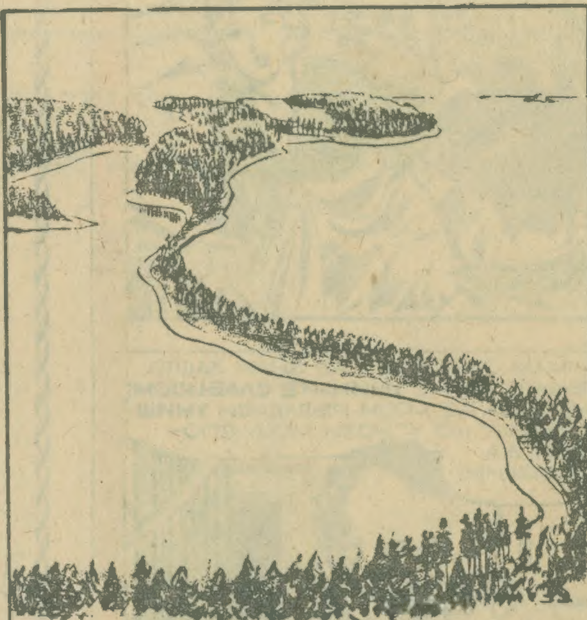
Поштен друг, најбољи пријатељ.

Ripley's Веровали или не!

БИКА

КОЈИ СЕ РЕДОВНО ОДМАРА **СЕДЕЋИ** ИМА ДЕЈВИД ВОРШЕМ ИЗ ПОРТСХИЛА (САД)

ПРИРОДНИ МОСТ У ПУНКХАРЈУ (ФИНСКА)

ЈЕЗЕРО ПУРОВЕЗИ „ПРЕМОШЋУЈЕ“ **ПРИРОДНИ НАСИП ОБРАСТАО ШУМОМ** КОЈИ ЈЕ ДУГАЧАК **6,5** КИЛОМЕТАРА И ШИРОК **28** МЕТАРА

ПЕСМА СПАСЛА 50.000 ЖИВОТА

СУЛТАН МУРАТ IV, љут што је 800 његових војника страдало од једне експлозије у Багдаду, наредио је да се **МАСАКРИРА ЧИТАВО СТАНОВНИШТВО— 80.000 ОСОБА**

ШАХ КУЛИ, ЧУВЕНИ БАГДАДСКИ ПЕВАЧ, УСПЕО ЈЕ ДА ЈЕДНОМ СВОЈОМ ПЕСМОМ ТОЛИКО ДИРНЕ СУЛТАНА ДА ЈЕ ОПОЗВАО СВОЈЕ НАРЕЂЕЊЕ АЛИ ЈЕ 30 000 ЉУДИ ЖЕНА И ДЕЦЕ ВЕЋ БИЛО УБИЈЕНО

НАЈСТАРИЈА ХАРФА НА СВЕТУ

НАЂЕНА У ГРОБУ КРАЉИЦЕ ШУБ-АД У ДРЕВНОМ ХАЛДЕЈСКОМ ГРАДУ УРУ, САГРАЂЕНА ЈЕ ПРЕ 5.000 ГОДИНА

ЏИНОВСКА КОРЊАЧА

НАЂЕНА 26 МАЈА 1900 ГОДИНЕ У ВОШБЕРНУ (САД), ИМАЛА ЈЕ НА СВОМ ОКЛОПУ УРЕЗАНУ **1807. ГОДИНУ**

ПРСТЕН КАО ЛЕК

У СРЕДЊОВЕКОВНОЈ ЕНГЛЕСКОЈ ВЕРОВАЛО СЕ ДА ПРСТЕН КОЈИ ВЛАДАР ПОКЛОНИ БОЛЕСНИКУ ЛЕЧИ ОД СВИХ ГРЧЕВА

ПАЈА ПАТАК
by Walt Disney
ПЕРОНИ
ЦЕНТРАЛНА ЖЕЛЕЗНИЧКА СТАНИЦА
TAXI
ПАЈА ПАТАК
ПРЕВАРАНТИ И ПЉАЧКАШИ!
ПАЈА ПАТАК
ОВОГ ПУТА САМ ИХ УХОВИО НА ДЕЛУ!
ЕЛЕКТРИЧНА ЦЕНТРАЛА

ОБЈАСНИТЕ МИ ОВО... АКО МОЖЕТЕ! РАЧУН ЗА СТРУЈУ 6.000 ДИНАРА А ЈА САМ ЧИТАВ МЕСЕЦ БИО НА ПУТУ!

ХММ... МОРА ДА ЈЕ НЕКА ГРЕШКА!
ТАЧНО! И ТО ВАША!
ЈЕДАН НАШ МАЈСТОР ПОЋИ ЋЕ С ВАМА ДА ПРОКОНТРОЛИШЕ СТРУЈОМЕР!
ЕЛЕКТРИЧНА ЦЕНТРАЛА
ПАЈА ПАТАК
СТРУЈОМЕР ЈЕ КОД СПОРЕДНОГ УЛАЗА! ПОЂИТЕ ЗА МНОМ!
СУПЕР
Walt Disney

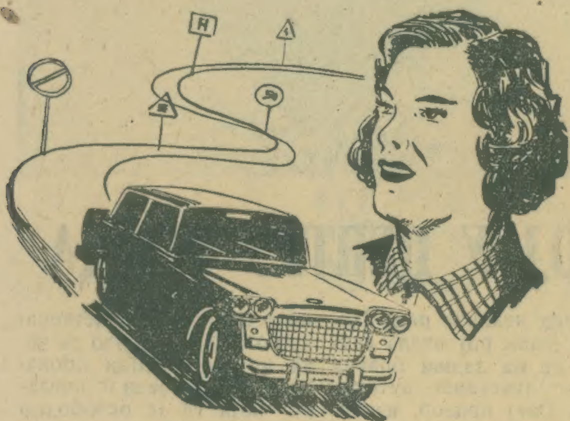
ЖЕНЕ БОЉИ ВОЗАЧИ ОД МУШКАРАЦА

МНОГОБРОЈНЕ студије, радови и испитивања међународног друштва за заштиту на друму довели су до закључка да су жене бољи возачи од мушкараца. Тачно је да жене у просеку имају мање дара за руковање воланом од мушкараца и да немају развијено осећање за механику и рад машина. Међутим, оне те своје недостатке надокнађују осећањем одговорности и способношћу за реалнија процењивања опасности од мушкараца. Најзад, женама су сасвим страни агресивност за воланом, дух такмичења, страст да престижу и да не дозволе да буду престигнуте.

Статистике и цифре опет, иду у корист жена-возача. У Француској се годишње догоди око 200.000 саобраћајних несрећа у којима нађе смрт око 10.000 особа док телесне повреде задобије преко 300.000 њих. Прошле године су возачи приликом тих несрећа у 12.574 случаја биле жене а у 115.315 случјаева мушкарци. Како у Француској на 10 милиона возача мушкараца долази преко 3 милиона возача жена изла зи да су жене за воланом три пута мање опасне од мушкараца.

У прилог квалитетима жене возача говори и околност да у САД ауто-такси компаније све чешће ангажују жене за своја возила. У свим гранама аутомобилског саобраћаја, за воланом путничких возила, аутобуса па чак и великих друмских камиона жене нагло преузимају положаје које је раније монополистички држао мушкарац.

Прошли рат је исто тако речито потврдио квалитете жене возача. Приликом савезничког искрцавања код Сен Тропеза у једном санитарном батаљону је било исто толико жена возача колико и мушкараца. Убрзо су жене возачи показале своју предност. Сви рањеници су захтевали да их возе жене јер су пажљивије и обазривије возиле.

СПОРТ

НАУКА ПОМАЖЕ СПОРТИСТИМА

● Љубитељи смучарског спорта вероватно се сећају да 1954. године на светском првенству у Фалуну немачки смучари нису могли да обрадују своје навијаче добрим резултатима. Јер, у земљама средње Европе зима почиње кад су спортисти Скандинавије већ у доброј форми. Покушаји да се изводи летњи тренинг на асурама од пиринчане сламе, на јеловим иглицама или пшеничној слами нису дали неки видан резултат. Учесник такмичења у Фалуну скакач Ханс Рамер, који је такође осетио горак укус пораза, после вишемесечних проба одлучио се за асуре од синтетичких влакана. Наквашене, оне представљају идеално клизаву површину. Сада читава „смучарска Европа“ користи летњих месеци за тренинге на скакаоницама само те асуре.

● Десетинама година као реквизит за тренирање боксера служио је џак с песком окачен о амортизере. Али, чак ни искусно око судије није могло у тим условима да тачно одреди ефикасност удараца. У Совјетском Савезу први пут у свету употребљен је реквизит за тренирање боксера везан са електронским уређајем: светлосни сигнали бележе јачину и тачност удараца.

● Пре почетка Олимпијских игара у Токију Јапанци су знали да у веслачким дисциплинама заостају за својим европским супарницима. Желећи да што је могућно боље искористе време што их је делило од Олимпијских игара, они су почели да тренирају своје веслаче још у току зиме, у покривеним базенима дугачким 250 метара где су истовремено испитивани модели чамаца. Тренери

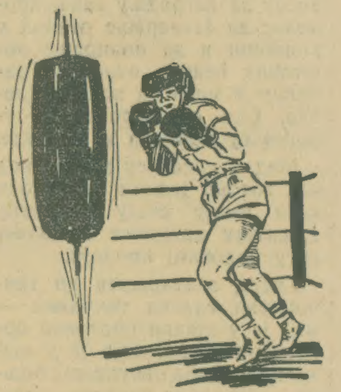
су буквално висили на лествицама од ужади испод саме таванице и исправљали и најситније погрешке и пропусте веслача.

И у другим земљама коришћена је за веслачке тренинге такозвана кану-вртешка. Чамац се причвршћавао крмом и прамцем за дрвени крст који се окреће док му је труп почивао на површини воде округлог базена. Сада је све зависило од веслача: могли су да почну од лаганог старта и да заврше у оштром финишу крећући се читаво време по кругу.

● Оригиналан метод координације ритма применио је Лудгров тренирајући своју кћерку Линду Лудгров, једну од најбољих пливача Енглеске. На њеном купаћем кости му био је причвршћен радио-пријемник за примање Морзеових сигнала којима јој је отац диктирао потребан темпо. „Жалим што ову технику не могу да употребим и за време такмичења — изјављивала је Линда. — У сваком случају ја бар на тренингу изванредно осећам темпо дуж целе пливачке стазе!“

● Не верујући у тачност удараца својих професионалних навалних играча за време тренинга голмана. Алек Винсон, бивши тренер енглеског тима „Блекпула“, изумео је нарочити „топ“ који „пуца“ у сваки квадрат врата.

● Ништа сем саркастичног осмеха својих супарника „наоружаних“ моткама од фибергласа неће видети скакач који би на старт изишао са бамбусовом или металном мотком. Али и гледаоци би били страховито изненађени кад би видели спортисту који у једној руци држи мотку од фибергласа, а у другој лампу за заваривање. Како тврде јапански лакоатлетичари, загрејана мотка јаче одбацује скакача.

● Сви пливачи знају да слана вода добро „држи“ и да баш због тога рекорде постигнуте у морској води Међународна пливачка федерација не признаје. У тражењу „златне средине“ у Америци и Јапану се у слатку воду додају разне хемикалије, додуше само у допустивој концентрацији.

Лов на лавове — ЛАСОМ

Чувени амерички ловац Буфало Џонс ишао је и на најопасније животиње — укључујући и лавове — наоружан једино ласом. У лову никад није употребио ватрено оружје.

БИЛО је много славних ловаца на Дивљем западу, али се мало који може мерити са Буфало Џонсом који никада није употребио ватрено оружје у лову на животиње јер је сматрао да то није мушки. По његовом мишљењу требало је дати и животињама шансу да се бране. Његово једино оружје у лову било је ласо.

Буфало Џонс се посветио лову још од младости. Кад је имао девет година пентрао се по дрвећу да би хватао веверице и вадио јаја из гнезда. Одмалена је заволео лов али и животиње и зарекао се да никад неће убити ниједну животињу ватреним оружјем па макар и његов живот долазио у опасност. Прокрстарио је целу Северну Америку уздуж и попреко и ловио ласом све животиње које се могу срести на том континенту: гризли медведе, пуме, бизоне и друге. Ухватио је и чувеног пастува кога су он и познати писац Дивљега запада Зејн Греј гонили пуне две године. Једина му је још жеља била да оде у Африку и да ухвати ласом лава.

Буфало Џонс је био лични пријатељ председника Теодора Рузвелта, који је и сам био ватрени ловац. Рузвелт га је поставио за чувара Јелоустонског парка где се Џонс прославио хватањем и кроћењем гризлија. Осим тога, памте га амерички фармери јер је први почео да укршта буфала и другу стоку и тако добио једну врсту говеда која је показала одличне квалитете. Када се решио да крене у Африку имао је 62 године. Међутим, он се још осећао млад. Уз то био је необично храбар и способан да се извуче из сваке ситуације.

Експедицију за Африку финансирао је неки његов пријатељ богаташ који је и сам био ловац. Експедиција која је бројала три човека, 12 понија и 16 паса стигла је у Најроби 3. марта 1910. године. Поред Џонса и његовог пријатеља, трећи члан експедиције био је један фотограф кога је Џонс био повео да снима његове афричке подухвате.

У Најробију ловци који су се ту затекли били су изненађени кад су чули да Џонс намерава да лови лавове ласом. Убеђивали су га да ће га лав растргнути пре него што му се приближи. Али, и поред свих наваљивања упорни ловац није одустао од своје намере. Џонс је само тражио неког ловца као вођу пута и носаче који ће им носити ствари. За остало ће се сам побринути.

Само неколико сати пошто су напустили Најроби Џонс је имао прилику да покаже своје способности. У пустињи су приметили три тачке које су се кретале. Водич је рекао да су то дивље свиње које су немилосрдне кад се нађу у опасности. Џонс је рекао да жели да испроба свој ласо на њима. Кренули су у потеру за дивљим свињама и захваљујући псима успели да их опколе. Џонс је изабрао једну од њих и почео да јој се приближава. Али, свиња није чекала да јој ловац приђе већ је сама јурнула на њега. Када је дошла надомак ловца, ласо је фијукнуо и свиња се нашла на земљи. Почела је да се копрца. Убрзо је била упетљана и више се није могла извући. Први покушај у Африци завршио се успешно.

На трагу лава

С лавовима је међутим, било далеко теже. Приметили су неколико ових животиња на великој даљини, али пре него што су ловци и помислили да им се приближе, лавови су нестали. Кише су почеле све чешће да падају. Приближавало се време великих киша када је лов немогућ. Чак је било предлога и да се врате, али упорни Буфало није хтео ни да чује.

Лутали су још неколико дана по највећој жези док носачи нису одбили да иду даље. Морали су да се врате. Враћајући се прошли су поред угашеног вулкана Лонгернот где су се често појављивали лавови. И овде је Буфало имао среће. Ујутру је његов најбољи пас Џон открио лава који се налазио на удаљености од 2—3 километра од њих поред леша једне зебре.

Буфало је одмах кренуо у потеру за лавом док су га остали следили на пристојном одстојању. Лав је бежао уз један доста стрм гребен где се Буфалов пони једва попео, док су остали имали много муке да се испну. Када су остали стигли до врха стали су као укопани. На самом врху некадашњег вулкана видели су Буфала како стоји наоружан само ласом, очи у очи са дивном лавицом која је стајала од њега само 10—15 корака спремна да скочи. Ипак нешто ју је задржавало. Вероватно су то били пси који су врвели свуда око ње, а можда је то био и сам Буфало који је пуштао дивље индијанске поклике.

Буфало је покушавао да се још више приближи лавици да би могао да баци ласо. Он је то радио врло опрезно јер је знао да су лавице далеко опасније од лавова. Лавица је бесно фрктала али за чудо није га нападала. Он је често говорио: „Једини начин да се одупреш страшном крду буфала који руше све пред собом јесте да сјашеш с коња и да станеш пред њих дрско их гледајући право у очи. У том случају они ће или скренути или се повући. Ако останеш на коњу смрвиће те и претворити у прах и пепео".

Најзад и лав је побеђен

Када се лавица приближила, ласо фијукну као стрела. Али, лавица је била још бржа и одскочила у страну. Ласо је ударио у празно. Ласо фијукну и други пут али склизну са леђа лавице. Фотограф који је био сакривен у џбуну није могао од страха више да снима јер је лавица била удаљена од ловца само неколико корака. А онда, једним скоком прескочила је преко ловца и паса и сјурила се низ падину вулкана очигледно уплашена.

Пуна три сата лавица је покушавала да се изгуби у планинском пределу али су је пси упорно пратили. Дан се ближио крају и знали су да је ако је не ухвате до мрака све пропало. И људи и пси били су уморни али је била уморна и лавица. На крају су је натерали на један језичак који се завршавао изнад провалије.

Буфало је опет стигао први, сјахао с коња и с ласом у руци почео да се приближава лавици. Преморена лавица није могла да реагује тако брзо као раније и већ први покушај ласом учинио је крај њеној слободи.

„Готова је. Лав, краљ свих животиња предао ми се данас 8. априла 1910. године". У Најробију један енглески лорд му је платио опкладу у износу од 25.000 долара. Буфало је постао славан и био обасут са свих страна понудама да води разне експедиције. Месец дана касније лавица је била у зоолошком врту у Њујорку.

Мед — изврсна посластица и лек

КАО што је познато вредна пчела — радилица производи мед за своју исхрану, восак за изградњу саћа, прополис за затварање отвора у кошници и за полирање воштаних ћелија, отров за одбрану и млеч за исхрану легла. Сви ови производи уједно су корисни и за људе.

Мед и восак су засада код нас готово једини производи који имају своју одређену тржишну вредност и налазе се у редовној продаји.

Густа, златножута до тамносмеђа слатка текућина — мед је у ствари производ организма пчеле, која је у њему прерадила накупљене биљне материје са цветова — нектар и медун. Мед се у исхрани људи употребљава као допунска храна, коју због њене велике хранљивости и лаке сварљивости препоручују нарочито деци, а радо га узимају и болесници. Према извору биљних сокова, у меду варира проценат угљених хидрата од којих у меду има највише смеше грожђаног и воћног шећера (инвертни шећер), 10 до 20 одсто воде и малих количина беланчевина (углавном фермената) и минералних материја.

Као такав мед је изврсна посластица, укусна, калорична и лако сварљива храна. Међутим, мање је познато да је мед исто тако и одличан лек за многе болести.

Мед, пре свега, јача срце, изазива боље лучење сокова за варење, делује врло корисно на рад црева, подстиче функције унутрашњих органа, повећава дејство мишића, омогућава здрав сан а све то повећава вредност телесног и умног рада.

Две кашичице меда са две кашичице лимуна или јабучног сока представљају одлично освежавајуће пиће и за оне који раде најнапорније послове. Код затвора треба ујутро пре јела узети по једну кашику меда са водом.

Додавањем меда дечјој исхрани регулише се не само боље варење хране већ и раст и развитак детета и лакше ницање зуба.

Према изведеним огледима у француским болницама, мед повољно делује на организам оболелих од чира у стомаку и цревима, јер умирује живчани систем, с чиме је у вези, изгледа, и појава улкусне болести. На два сата пре јела узима се ујутру 200 грама, пред ручак и вечеру по 150 грама меда, без или са мало воде.

Мед је једна од главних намирница болесника чији су органи за дисање оболели, као и туберкулозних болесника. Код свих врста дијеталних оброка мед је одличан додатак храни, нарочито код млечно-биљне дијете (запаљење бубрега, заразне болести, тешка обољења органа за дисање и др.).

У народном лекарству мед се много употребљава код лечења бубуљица и чирева на кожи. Са мало брашна помеша се мед и стави на болесно место. Мед се ставља и као лек на отечено место од убода пчела и бумбара итд. Затим, кад зуб заболи добар гутљај меда стављен на болестан зуб и држан извесно време на њему умирује бол. Код кијавице, чим се она појави, намаже се медом носно шупљина, остави тако 2 до 3 минута, после чега се све одстрани. Наступа пријатно олакшање, лучење слузи престаје, носна шупљина се отвори и може лакше да се дише. Код теже кијавице уношење меда у нос и чишћење треба поновити два до три пута.

У мноштву рецепата наилазимо и на ово средство код болести органа за дисање:

Наберу се 4 шаке врхова (пупољака) борових гранчица, ставе се у лонац од 3 литра, прелију са толико меда да у њему огрезну, кувају се на тихој ватри 15 до 20 минута (пази се да маса не искипи!) и још доста врућа маса процеди се кроз сито или тил и затим хладна сипа у теглу. Од ове масе узима се три пута дневно по једна кашичица пре или после јела.

ЏИНОВСКЕ ГЛИСТЕ

Глисте живе широм целог света, а у топлијим и екваторијалним зонама оне су знатно веће од обичних. У Африци, Аустралији и Јужној Америци поједине врсте достижу дужину преко 1 метар са пречником од 2,5 сантиметра.

РОЈ У ЦЕНТРУ ГРАДА

Усред великог рада Цириха један рој пчела спустио се на задњи браник једног луксузног аутомобила. Овај призор, необичан за један град, није нимало обрадовао сопственика кола јер је морао да чека да саобраћајци пронађу и доведу једног пчелара који га је ослободио „слепих путника".

Басне ⋆ Басне ⋆ Басне ⋆ Басне ⋆ Басне ⋆ Басне ⋆ Басне

КУРЈАК И КОЊ

Стари курјак спази добра коња. Одлучи да га на превару савлада. Приступи му и упита га за здравље. Коњ прозре лукавство, па рече да је добро, али да му се ивер забо у стражњу ногу и то га јако боли. „То је лако, зубима ћу ти ивер извадити,“ рече вук. Коњ подигне ногу и кад се вук приближи, лупи га у главу и овај се нададе у бекство. Бежећи вук рече: „Досад сам лагао, а сад сам баш долагао“.

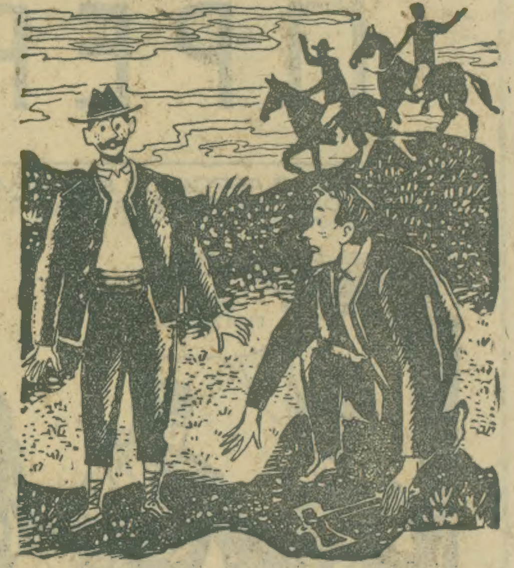
МЕДВЕД И ПЧЕЛЕ

Медвед дође до једне кошнице и почне полагано вадити саће и мед. Боцну га једна пчела у губицу, он се разљути, зграби кошницу и тресне њоме о земљу. Разјарене пчеле стану га уједати, а он поче бежати говорећи: „Баш сад луд. Боље би било да сам претрпео зло од једног непријатеља, него што сам стекао много непријатеља својом неразборитошћу.“

РИБАРИ

Извлачећи мрежу рибари се порадоваше кад су осетили да у њој има нешто тешко. Помислише да су уловили неку велику рибу. Кад су извукли, а то у мрежи пањ. Стану да псују и да се љуте, али им један рече: „Не псујте и не љутите се јер радост и туга су сестре. Малопре сте се радовали, па сад мало јадикујте.“

ДВА ПУТНИКА И СЕКИРА

Двојица путовали, па један нађе секиру и рече: „Нашао сам секиру“. Други му рече: „Болан, кад скупа путујемо, требало би да кажеш да смо је нашли, а не нашао сам је.“ Али онај ни да чује. Не прође дуго времена, а ето ти иза њих неких људи на коњима где вичу: „Секиру, секиру!“ „Шта ћемо сад, рече онај први, настрадаћемо.“ Други му рече: „Не настрадаћемо, треба да кажеш настрадаћу, као што си и пре говорио нашао сам.“

ДЕЛО ФРЕНКА ЛОЈДА РАЈТА

Френк Лојд Рајт (1869-1959) највећи је северноамерички архитект и један од твораца модерне архитектуре функционалног типа. Седамдесет година провео је он нагнут над цртаћим столом. За њега као да ништа друго у животу није постојало осим оловке, лењира и другог архитектонског прибора. Занет својим плановима за нове грађевине изгубио је пријатеље а блиски чланови породице готово су заборавили како из гледа.

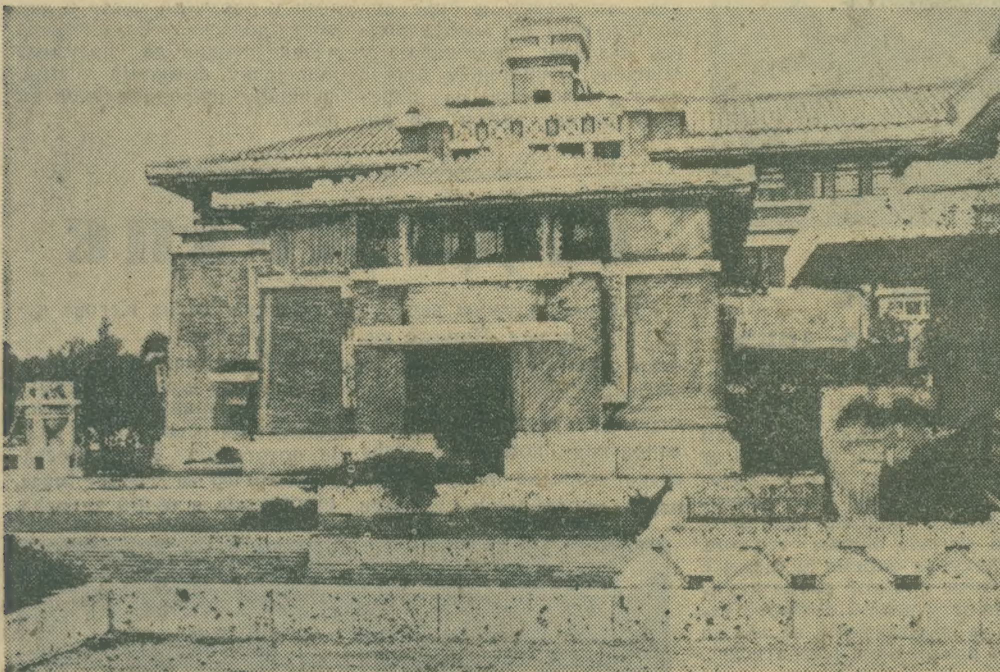
Животно дело Френка Лојда Рајта чини преко 700 објеката: споменика, монументалних грађевина и вила у САД, Јапану, Јужној Америци Европи и на другим континетима.

Урбанистичке идеје Френка Рајта с почетка овог века запрепастиле су архитекте свих земаља и свих праваца. Он је први предложио разбијање градова, децентрализацију насеља и враћање човека и његовог дома природи. За разлику од чувеног француског архитекте Корбизијеа, који се залаже за централизацију у зеленилу, Рајт не престаје да истиче да градови гуше живот. Рајт је први у архитектури устао против стила, симетрије и ћошкастих соба јер у природи нема углава. Он тражи за човека стан обасјан светлошћу који се гради „изнутра“ и није жртвован лепоти фасаде. Обратно, фасада треба да служи унутрашњој организацији стана.

Све куће и здања чији су планови сазрели у Рајтовој глави резултат су његове идеје да спољашност зграде треба да служи унутрашњој организацији. Тако је настао чувени Гугенхајмов музеј. Једно од најчуднијих Рајтових дела је хотел „Империјал“ у Токију који је сазидан 1923. године и неколико месеци касније с лакоћом издржао катастрофалан земљотрес који је потпуно разорио главни јапански град и огроман део земље. Крајем 1940. године Рајт је завршио једну од најчувенијих зграда за становање у Америци. То је „падајућа вода“ у Пенсилванији, сва у хоризонталним плановима. Узидана међу кактусе и водене токове, као да је дело природе.

Ф. РАЈТ

ХОТЕЛ „ИМПЕРИЈАЛ“ У ТОКИЈУ ПРКОСИ ЗЕМЉОТРЕСУ

Рајт је често запрепашћивао урбанисте својим смелим идејама. Он је предлагао да се у њујоршком Централном парку сазидају два облакодера по 1800 метара у које би се могло да смести 7.700.000 грађана Њујорка. Сва остала њујоршка здања, која по Рајтовом мишљењу представљају страшила, требало би сравнити са земљом а наместо њих посадити траву и подићи дрвореде.

Рајтов неостварени сан је и пројекат једног облакодера високог 1.500 метара који би био трајнији од пирамида. Тај колос од бетона, гвожђа и челика имао би 258 спратова, 56 лифтова који би јурили брзином од 90 километара на час а чији би се мотори снабдевали енергијом кућне атомске централе.

Рајт је завршио и планове идеалног насеља. Ту нема спратова, свака кућа се разликује од друге и представља неку врсту мале фарме са баштом и слободним простором. Кућа је као жив створ, каже Рајт. Она се мора сродити с околином а не накалемити као какав незграпан прираштај. Постоји онолико архитектура колико има поднебља. Као што има планинских и равничарских кућа тако се мора нарочити тип куће градити крај реке, у шуми, пустињи, беспућу.

Својим смелим идејама и значајним делом Рајт је извршио велики утицај на савремене архитекте.

Бицикли бржи од аутомобила

Када је крајем прошлог века бицикл почео да осваја Америку одржана је најчуднија бициклистичка трка у историји развоја бициклизма. То је било 1896. године. Трка је почела у Сан Франциску и сваки бициклист имао је да пређе одређену стазу и преда пошту следећем бициклисти. Око 200 учесника трке прешло је готово непроходну стазу дугу око 6.000 километара за нешто мање од 14 дана возећи и дању и ноћу кроз пустиње, планине и мочваре. Просечна брзина је била око 16 километара на час. То је био изванредан подухват. Дванаест година касније организована је прва трансконтинентална аутомобилска трка која је ишла готово истом стазом, само што су путеви били већ нешто бољи. Аутомобилистима је требало 42 дана да превале тај пут. Тек двадесет година касније, 1928. године, они су успели да достигну рекорд бициклиста из 1896. године.

Домаће животиње у ширем смислу

Неки сматрају да су домаће животиње у ширем смислу и папагаји, канаринци, заморчићи и златне рибице. И ове животиње потичу из далеких земаља. Канаринац долази са Канарских острва али мали број људи зна да је дивљи канаринац неугледно зелен. Далеке и пространe равнице Бразила су домовина заморчета које тамо проводи живот сличан нашем хрчку. Мали, љупки златни хрчак откривен је 1930. године на висоравнима Сирије. У Европу је та врста хрчка пренесена тек после другог светског рата.

Златна рибица дошла је такође из велике даљине. Занимљиво је да је златна рибица даља рођака шарана. У Кини је та врста рибе гајена у малим језерима. Међу гим рибама тамносмеђе боје појављује се понекад понеки примерак црвене или жуте боје. Ова појава пала је одгајивачима у очи. Планским гајењем они су успели да добију рибице необично лепих и живих боја. Отада је човек предузео дужност да се брине о њиховом животу.

Уређује Паја Патак

У зоолошком врту

Стоје Пера Ждера и Шиља у зоолошком врту пред кавезом у коме је лав и задивљено и са страхопоштовањем посматрају цара свих животиња.

— Зашто лав има оволику главу? — наједном ће упитати Шиља.

— Да не би могао да је провуче кроз решетке — мудро му одговори Пера Ждера. — И то је, мораш да признаш, наша срећа.

Искреност

Последњег школског дана учитељ не испитује ђаке већ разговара с њима о свему и свачему. У једном тренутку изговорио је и реч „лицемер“ а да би проверио да ли су га ђаци разумели, обраћа се Мићи:

— Знаш ли ти, Мићо, шта је лицемер?

— То је ђак ко[illegible] долази у школу весела лица — храбро одговори Мића знајући да је то последњи школски дан и да његова искреност неће бити кажњена.

Објашњење ...

— Ујка Пајо, да ли је данас исто што и сутра? — пита Гаја ујака.

— Како можеш да ми поставиш тако бесмислено питање?

— Па ти си јуче казао за данас да је сутра.

— Да, али то је због тога

што је јуче данас било сутра, као што је данас данас данас, и као што је јуче јуче било данас и као што је данас сутра сутра, а сутра ће сутра бити данас, док данас ће бити сутра... А сад ме остави на миру и више да ми таква питања не постављаш...

Јунак

— Десно од мене био је лав, лево тигар, пода мном леопард, а испред и иза мене по један слон — прича Мића деци која га слушају ужагрених очију.

— И како си успео да умакнеш? — радознало га пита један од дечака.

— Ринглшпил је стао па сам лепо сишао!

ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА

ПРЕРИЈА

ИСТОРИЈА ЈЕДНЕ МАДОНЕ

ПОШТОВАНА настојница манастира Санта Маргарета могла је с пуним правом да се поноси срећним договором: сам фра Филипо ди Томазо Липи, славни фирентински сликар и љубимац Козиме ди Медичи, пристао је да за манастирску капелу наслика олтар на коме ће средишно место заузимати лик мадоне. У малом граду Прато, који се налази недалеко од Фиренце, није постојало ништа што би привлачило путнике; сада ће међутим долазити да посете манастир сви љубитељи сликарства.

За свега пола часа маестро је успео да опчини добродушну настојницу. У то време он је већ имао педесет година, али је био веома енергичан и живахан, благоглагољив и весео сабеседник. А што је најважније био је монах кармелићанског реда. Риза коју је овај син једног месара носио с достојанством и извесном гиздавошћу била је, како је настојница сматрала, сигурна гаранција искрене побожности и исправности.

Уметнику су доделили у манастиру једну забачену ћелију и рад је почео. После неколико дана фра Филипо изишао је пред настојницу с молбом: потребан му је модел и он је моли да дозволи монахињи Лукрецији да му позира за лик деве Марије. Настојница је дала свој пристанак тим пре што се ближила традиционална црквена прослава када се очекивао велик број гостију, па је желела да дотле олтар буде готов.

...Најзад је слика била готова. Калуђерице које су у рану зору ушле у капелу угледале су нову слику: Мадону с дететом. У лику мадоне могле су се без тешкоћа препознати познате црте Лукреције Бути: њој својствен овал лица, дивне велике очи испод високог чистог чела, врло мало прћаст нос и лако истурена горња усна...

Годинама већ Прато није видео толику навалу гостију. И у празничкој гужви нико није ни приметио уметниково одсуство. А после вечерње службе открили су и Лукрецијин нестанак.

Настојница је вриштала и беснела. Какав скандал! Таква сенка на дотад ничим упрљан углед њеног манастира.

Из Фиренце дојурио је у Прато Лукрецијин разјарени отац. Али, бегунци су већ били далеко. Франческо Бути слао је за њима претећа писма захтевајући да му се кћерка одмах врати у манастир. Лукреција није хтела ни да чује да се опет затвори међу манастирске зидине. Већ следеће, 1457. године, Лукреција је донела на свет сина Филипина, који је касније постао познат уметник, а кроз неколико година и кћерку Александру.

Ова прича има срећан завршетак. Године 1461. папа Пије II, очаран уметношћу Филипа Липија, попустио је пред упорним молбама калуђера уметника и његове животне другарице: дозволио им је да иступе из калуђерских редова и да ступе у законити брак. Још много дивних слика насликао је до краја живота Филипо Липи и у свакој његовој новој „Мадони“ савременици су препознавали храбру и нежну Лукрецију Бути, њено чисто високо чело, крупне лепе очи и мало прћаст нос...

Машина за откривање лажи

Старији типови машина за откривање лажи већ самим својим изгледом изазивали су страх код оних који су на овај начин били испитивани. Најновија машина ове врсте има изглед обичне столице. Целокупна опрема за мерење промене срчаног ритма скривена је у њеном седишту тако да испитивани и не зна да она контролише његов исказ.

ЕЛЕКТРОНСКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Електронски рачунар у Франкфурту је главни део „мозга“ првог аутоматског информатора о реду вожње немачких железница. Овај аутомат су израдили Сименсови стручњаци и биће прво приказан на међународној изложби саобраћаја у Минхену. Окретањем бројчаника и притиском на одређено дугме тражи се информација о реду вожње на одређеној релацији. За мање од пола минута франкфуртски електронски аутомат услужи путника откуцаним одговором о поласку воза у одређено место и времену доласка. Електронски мозак почиње да преузима још једну функцију човека, функцију информационог бироа.

БРДО ХРАНЕ

У великој кухињи аеродрома Клотен код Цириха кувари спремају 57.000 оброка дневно. Овај аеродром има огроман промет. Авиони 28 авионских компанија слећу сваког дана на писту Клотена, а многобројни путници снабдевају се из његове кухиње.

Да би могла да се добије представа о количини потрошених намирница навешћемо податке из године 1962. Тада је потрошено између осталог: 142.400 кг свежег меса, 420.000 јаја и 66.070 кг воћа.

КУВАР У КЛОТЕНУ УКРАШАВА НЕБРОЈЕНЕ ПОРЦИЈЕ ЈЕЛА

КАО МУЗИКА...

Пиријево освајање Северног пола и Амундзеново освајање Јужног пола није обогатило науку. Истина, они су учинили важна географска открића, али све је то учињено „уз пут“.

Скоту дугујемо посебно поштовање за свестране и исцрпне податке о природи унутрашњих области Антарктика. Али, што се тиче организације експедиције, он је много заостајао иза рођеног поларника — Амундзена. Због тога је совјетски поларник О. Ј. Визе писао:

„Амундзенов поход на Пол може да се упореди са беспрекорним извођењем музичког комада, у коме је сваки такт, свака нота била раније позната и о којима је извођач раније мислио“.

• АНЕГДОТЕ •

ХОТЕЛСКИ РАЧУН

Енглески писац и носилац Нобелове награде Рађард Киплинг (1865—1936) предузео је почетком овог века велико путовање по Канади и Сједињеним Америчким Државама. У једном малом граду на југу био је толико рђаво смештен и угошћен да је одлучио да отпутује раније но што је било предвиђено планом. О својој одлуци обавестио је флегматичног хотелијера и на крају му рекао:

— На читавом мом дугом путовању нигде ми није било лошије но у овој негостољубивој кући. Собе су прљаве, храна рђава а послуга испод сваке критике. Али, није ни чудо што је тако кад ви читав дан ни прстом не мрднете.

Хотелијер је отворио уста као да је хтео нешто да каже али их је опет затворио и удаљио се без речи. Двадесетак минута касније једна аљкаво одевена собарица донела је Киплингу на прљавом послужавнику рачун. Запањени писац прочитао је на крају рачуна: „За бестидност — 3 долара".

КАМЕН СА СРЦА

Познати француски књижевник Тристан Бернар (1866—1947) сматрао је да надгробни споменици често говоре више но што је на њима написано.

Једном је Тристан Бернар шетао с неким пријатељем и, корак по корак, стигли су до гробља. Ту су наишли на упадљиво велик надгробни споменик подигнут једном старом и богатом винеградару за кога је Бернар знао да је иза себе оставио младу и веома лепу удовицу.

— Овај камен на гробу није ништа мањи од оног који се свалио са срца његове жене — рече он пријатељу.

НИЈЕ ИЗНЕНАЂЕН

Немачки хумориста Вилхелм Буш (1832—1908) нашао се једном у друштву у коме је један познати историчар уметности држао мало предавање о неком славном холандском мајстору који је умео да једним потезом кичице претвори лице које се смеје у лице које плаче.

Вилхелм Буш није показао неко нарочито интересовање ни за предавање а ни за дискусију која се касније развила, што му је његова сусетка за столом замерила.

— Мени та прича нашег уваженог професора уопште не изгледа нешто нарочито — смешећи се одговорио јој је Буш. — Колико се ја сећам то исто је постизавао и мој отац само не четкицом, већ лесковим прутићем.

КАЖЊЕНА НАДУТОСТ

Адолф Менцел (1815—1906), немачки сликар реалиста познат као особењак свраћао је понекад у берлинску кафану „Раушер" и највише је волео кад на њега нико не би обраћао пажњу. Остали стални гости поштовали су то. Али, једног дана за сто поред Менцеловог сео је један велепоседник који је упорно, мада са висине, бућио у сликара.

Најзад се Манцелу смучило. Извукао је из џепа црну креду и почео је, погледајући с времена на време велепоседника, да црта. И то на округлој белој мермерној плочи свог сточића.

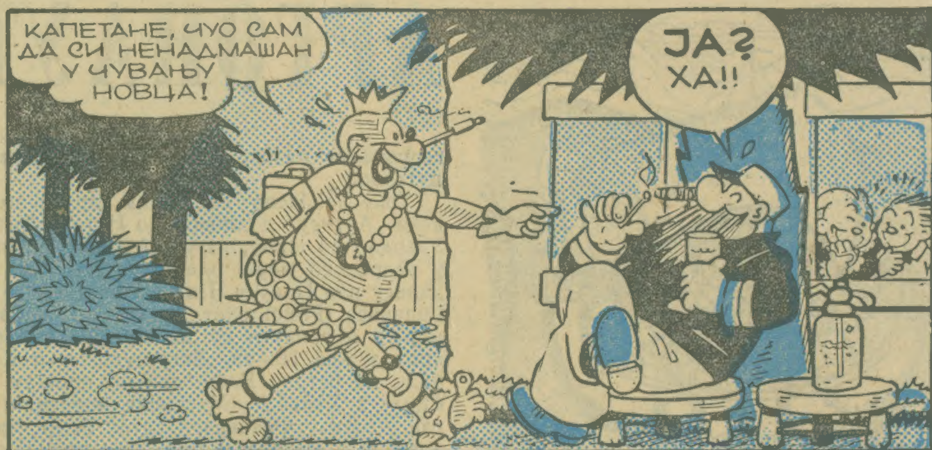
Велепоседнику је крв јурнула у главу. Скочио је од стола, пришао сликару и зарежао:

— Господине, забрањујем вам да ме на јавном месту сликате.

— Како? — одговори му сликар лаконски, баци на сточић златник и изиђе из кафане.

Збуњен и запрепашћен гледао је арогантни велепоседник белу плочу на којој је била нацртана камила са страховито надменим изразом на лицу.

ШАХОВСКИ АУТОМАТ

ЛОНДОН је доживео 25. априла 1927. године својеврсну премијеру једног филма. Плакате су обавештавале да је на репертоар стављен филм „Шахиста". Име филма изазвало је пажњу, јер је то био први случај у историји филма да се шаховски догађаји преносе на филмско платно. За његов сценарио је узет фрагмент из одисеје „шаховског аутомата" барона Волфганга Кемпелена, који је више деценија узбуђивао и најученије духове Европе и Азије.

Кемпелен је имао смисла за проналаске па је 1769. године конструисао у Братислави „шаховски аутомат". Био је то сандучаст орман на коме се налазила шаховска табла за којом је седео огроман Турчин начињен од воска. Та фигура је била обучена у раскошно одело султана са турбаном на глави и чибуком у устима. На рукама су му била причвршћена мала звонца која су звоњењем оглашавала сваки одиграни потез.

Унутрашњост аутомата била је пуна зупчаника, полуга и жица, па је давала утисак врло компликованог механизма који је могао да „мисли" и своју вољу посредством Турчина реализује на шаховској табли. Кемпелен је присутнима показивао унутрашњост аутомата и пре почетка партије „подмазивао" је уљем његове делове — да би „боље" играли шах. Затим би Турчину скидао главу и дозвољавао да се погледа у његову унутрашњост која је била празна.

После оваквог увода све је било спремно за почетак игре, па је Кемпелен могао уверљиво да одлази овенчан славом 1770. године царици Марији Терезији у Беч и руској царици Катарини II у Петроград. И најјачи играчи су морали пред њим да положе оружје. Аутомат је био неумољив: на поновљени неправилни ход истом фигуром Турчин би прелазио руком преко табле. Рушење свих фигура био је знак да је партија завршена. У Енглеској је аутомат био засут позивима, па је и по приватним кућама имао наступе. Његов власник Кемпелен умро је 26. марта 1804. године, али је слава аутомата наставила да живи још много година. Његов нови власник механичар Леонард Менцл наставио је раније започете турнеје. Аутомат се нашао 1809. године у Шенбруну. Противник му је био нико други до Наполеон. Велики француски император као да није веровао у „моћ" аутомата, па је одмах кренуо у напад. Из једне сачуване партије види се да је Наполеон, играјући белим фигурама, покушао да противнику да мат у раној фази игре, као да има посла са почетником. Ситуација се врло брзо преокренула против њега: био је изложен нападу, следила је жртва скакача после чега се његов краљ нашао у матној мрежи. Аутомат није имао респекта ни према таквој величини као што је и сам Наполеон.

Игра аутомата је још била тајна, али је до ње дошао за скупу цену принц Ежен Боарне. Откупио га је од власника за 30.000 франака само да би сазнао како он функционише. Није био мало изненађен када је видео да решење лежи у игри човека који је био смештен у „телу" Турчина. Приликом вршења прегледа фигуре Турчина он је прелазио у сандучасти део аутомата где су били смештени механизми и обратно. Тако су присутни увек довођени у заблуду — на велику корист власника аутомата.

После извесног времена аутомат се поново нашао код ранијег власника Менцла који је прешао Океан и наставио поход по Америци. Од 1825. године па све до своје смрти — 1837. године он је давао представе широм Америке. После тога аутомат је завршио свој пут у Кинеском музеју у Филаделфији где је и изгорео у пожару 1854. године.

Утврђено је да су игру из аутомата водили познати шахисти међу којима је једно време био и Јохан Алгајер (1763 — 1823), аустријски шахиста и теоретичар и аутор првог шаховског уџбеника на немачком језику.

★

Шаховски мозаик

ТРЕБИЧ ТУРНИРИ. — У времену од 1908. до 1937. године играни су у Бечу шаховски турнири финансирани из средстава која је оставио И. Т. Требич-Линколн па су по томе и познати као „Требич турнири". На њима су поред домаћих учествовали и инострани шахисти који су освајали и прво место. Један од победника био је и др Милан Видмар.

ШАХОВСКА СЕНЗАЦИЈА. — У Љубљани је 3. априла 1904. године одржана шаховска приредба која је изазвала општу пажњу. Шах је тек почео да стиче присталице, а била је приређена симултана утакмица младог студента Милана Видмара — и то без гледања на таблу. У кафани „Валвасор" он је играо на 8 табли, од којих је 6 добио док је од двојице противника претрпео пораз.

Највећи и најмањи новац?

Некадашњи шведски бакарни „новчић" од 10 круна, који је био тежак нешто више од 20 килограма, свакако је највећи и најтежи ковани новац који се икад појавио на свету. Најмањи новчић имала је Индија — златан новчић који није био већи од главе чиоде.

Тешке последице

Једном је у мали бифе у Паризу ушао просјак и замолио чашу воде. Сопственица бифеа Лили Буржад згранула се, јер је у просјаку препознала свог мужа, који је за време рата био отеран у нацистички логор Бухенвалд, а после проглашен мртвим.

Изненађена жена није могла ни речи да изусти и просјак је изишао из радње. После два дана опет је навратио и тад га препознаше и неки гости бифеа. Међутим, човек је изгубио памћење и не може да се сети свог ранијег живота.

АРГОНАУТИ НА НАШИМ РЕКАМА

ЛЕГЕНДА о Аргонаутима, смелим и јуначким поморцима, једна је од најузбудљивијих и најлепших у древном грчком предању. Њени јунаци су богови и људи, истински владари и хероји и чудесна лађа „Аргос“ (што значи брз) — по којој су и називани ти прадавни морепловци. Том лађом пошли су они у потрагу за златним руном по непознатим морима и рекама.

Рађање мита

Легенда о походу Аргонаута вероватно је створена под утицајем неког стварног поморског путовања старих Грка. Њиховог вођу, Јасона, стари грчки и римски писци сматрају за трговца, и називају га тако, нарочито они каснији који са више критичности прилазе у својим „схолијама“ (објашњењима) приказивању аргонаутских поморских путовања. Римски песник Јувенал — Јасона изричито назива „трговцем“, што би значило да се већ у то време иначе митски поход Аргонаута сматрао много стварнијим.

Према претпоставкама неких истраживача путовање Аргонаута збило се око 1350 г. пре наше ере. Већ тада су Грци настојали да открију поморски пут у Црно море за које су, свакако, нејасно слушали да поред својих обала крије неизмерно богатство, за златоносне реке које се у њега уливају и за пешчане наносе пребогате златом. Сећање на Аргонауте вековима је живело у предању грчког народа и попримило вид мита — легенде, као и нешто каснија путовања Одисејева. Херодот помиње Јасона као митског јунака, а и многи други грчки писци најстаријих времена, док на крају Аполоније Рођанин (III век пр. н. е.) — свим тим древним предањима и легендама није дао піеснички облик у своме спеву „Аргонаутика“.

У Аполонијевом спеву, поред саме легенде, од посебног су значаја тзв. „схолије“, које објашњавају текст, а уз њега и географске називе на дугом аргонаутском путовању.

Тако је Јасон са својим друговима на лађи „Аргосу“ доaward доспловио до Истра (Дунава). Узводно по њему, казује Аполоније, доспео у Јадранско море, одакле је по реци Ириданису или Подусу (По), а затим преко реке Роданиса (Роне) опет доспео у Средоземно море. Аргонаути су на тај начин прошли кроз земље Илира, Лигуријанаца и Келта; били на острву Елби, срећно прошли кроз Сцилу и Харибду (Месински мореуз) и стигли у земљу Феачана. Одатле су се, најзад, вратили у Паганску луку на острву Еубеји, одакле су и пошли. На овом дугом лутању Аргнауте су прогонили осветници из Колхиде, али су из страха од далеких и непознатих земаља сустали, и населили Апсиртидска осрва, Црес и Лошињ, у Кварнеру.

У Аполонијевом спеву о Аргонаутима одражена су древна предања и грчка географска знања о земљама кроз које су пролазили Јасонови морепловци и луталице, па и многи други.

„Највећа река“

Негде на ушћу Дунава већ од VII века пре наше ере постојала је грчко-јонска колонија Истрос, врло значајна за трговину с народима и насељима у далеком унутрашњем и вековима необјашњеном току ове огромне европске реке. Херодот, говорећи о „скитским водама“ — за Дунав, у који се може упловити из Црног мора, каже: „Истар је највећа река за коју знамо, а величина му је и зими и лети једнака. Он је најзападнија скитска река и зато је толика што се у њега уливају многе друге реке, и оне га чине великим“.

Херодот је, прикупљајући податке за своју „Историју“, обишао и грчке градове на обалама Црног мора, где је и добио обавештења о Подунављу. Он зна да се у Дунав улива много река, а од оних које се у њега уливају у нашој земљи изричито помиње: Морис (Мориш), Тибисис (Тимок) и Бронго (Морава). Херодот исто тако зна и за притоке Саве: Купу, Врбас, Дрину, Колубару. Међутим, одакле исходи Дунав и какав му је целокупни ток, стари антички свет дуго није сазнао. Сматрало се да Дунав има два тока, и два ушћа: један у Црноме мору, а други негде у Јадранском. Река Сава сматрана је западним током Дунава, па се и она назива Истро, према трачком називу који су за Дунав прихватили и Грци и тако назвали своју колонију на његовом ушћу у Црно море.

„Затворено море“

Јадранско море за Грке све до VI века пре наше ере било је „Затворено море“. Херодот каже да су Фокејци били први од Хелена који су се служили великим лађама и „пронашли Јадранско море... Нису пловили на трговачким лађама него на бојним бродовима са педесет весала...“ Када су Грци упознали обале Јадранског мора и видели да се ту не улива ниједна река која би одговарала западном току Дунава, потражили су његово ушће још даље на западу, те је тако постало мишљење да се он Роном улива у Средоземно море.

Легенда о лутању Аргонаута по Дунаву и другим нашим рекама сада постаје јаснија. Јасон је трговац и открива нове трговачке путеве и изворе богатства у далеким и непознатим земљама. Његова дружина, која је у предању добила вид митских јунака, група је смелих поморaца и истраживача. У легенди о Аргонаутима током векова испреплитало се реално са маштовитим, смелост откривача нових путева и земаља с песничким митовима. Потрага за изворима овоземаљског злата створила је мит о „златном руну“. Трговци — Аргонаути — доспели су тако уз Дунав и у наше реке. У древној грчко-јонској колонији Истру, на ушћу Дунава, говорило се и о земљама које се простиру далеко и дубоко уз унутрашњи ток Дунава.

Равница Лаурион и планина Ангурон

И тако су, према Аполонијевом спеву, митски Аргонаути из Црног мора Дунавом стигли до места на коме се он, како се дуго мислило, раздваја „те му један у Море црно тече крак, истока пут, а други, ка западу хрли у море хатријско звано“. Стари грчки географи поближе означују то место и његову околину. Тамо где се Истар (Дунав) раздваја, кажу они, налази се стена Каулијака, а у близини планина Ангурон. С оне стране Каулијака простире се велика, пуста равница Лаурион. Својим тадашњим географским знањем они су означили место где се налази данашњи Београд. Стена Каулијака — постоји и данас; на њој је вековима била смештена београдска тврђава; планина Ангуром, у њеној близини — данашња је Авала, а пуста равница Лаурион — банатска је раван. Аполоније каже да је у том пределу живео народ Синги, можда онај исти који је дао своје име древном Сингидунуму. „...А нико није у стању да каже шта се налази северно од ове земље и ко тамо станује. Ипак изгледа да се преко Истра налази једна бескрајна пустиња. Једини за које сам био у стању да дознам да станују преко Истра јесу људи којима је име Сигини...“ — казује Херодот у својој Историји.

Међутим, већ у Херодотово време у близини утока Саве у Дунав постојало је једно врло напредно насеље које је данас у археолошкој науци познато под именом Винча, а откривено је почетком овога века. Основали су га Грци-Јоњани, негде у VI веку пре наше ере. То је до сада најзначајније насеље у долини Дунава тога доба. Поред грнчарског рукотворства, земљорадње и сточарства, житељи овог насеља, од његовог оснивања, бавили су се и металургијом. У посебним пећима, које се и данас могу видети, они су топили живину руду — цинобарит, ретку и цењену попут злата. Руда је вађена у брду Ангурону (Авали), у окну које се од давнина зове „Шупља стена“ (јама).

Аргонаути на Дунаву и Сави

Митски Аргонаути, а стварни трговци и истраживачи — стигли су тако и у наше крајеве, пловили по нашим рекама и својим открићима на дугим, мучним и опасним путовањима давали драгоцене податке за познавање невиђених и тајанствених земаља. Они су откривали и уцртавали нову географску карту света. И када су ти трговци — Аргонаути продирали својим лађама у дубину наших река, нарочито Дунава и Саве, и у њихове мање утоке, пред примитивним племенима без сумње да су изгледали као богови и да су пред њима „пастири бежали с поља напуштајући стада своја, уплашени од лађа што уз шум весала рекама плове“.

Тако је Аполоније Рођанин приказао пролазак својих Аргонаута између суре стене Каулијака и страхотне пустиње Лауриона, а на уласку у непознати и бескрајни западни Истер, то јест нашу дашању Саву. Као што је већ напоменуто, овде се, у ствари, ради о месту које се налази изнад ушћа Саве у Дунав, где се касније сместио наш данашњи Београд.

ПРЕМА РОМАНУ В. ИГОА — ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ

»Хидропоник«

Баштовани и цвећари у Пољској ће ускоро моћи да гаје биљке не обрађујући земљу! Њу ће са успехом заменити препарат назван „hydroponique“ који производи хемијски завод „Бонарка“ у Кракову. Зрна биљака посипају се по финој тканини раширеној изнад суда који садржи препарат хидропоник, а изнад њих се стави танак слој згуре или тресета који омогућава биљци да пусти корен.

Први опити показали су изванредне резултате. „Хидропоник“ омогућава у току године више пута брање и смањује трошкове гајења воћа и поврћа.

Незапаљива смола

Хемијски завод из Сарзине (војводство Жешов у Пољској) је произвело нову пластичну материју — незапаљиву смолу. Ова материја базирана на хлоробифенолу није досад произведена у Европи. Стручњаци верују да ће наћи широку примену у електронској индустрији, авијацији, изградњи бродова и то углавном у форми лакова и лепкова. Помоћу ње моћи ће се лепити различити метали између себе, метали са бетоном и метали с дрветом. Прве количине ове експерименталне смоле биће употребљене за премазивање пољских бродова.

Ђ. ЛОБАЧЕВ

ТАЈАНСТВЕНА ПЕЋИНА

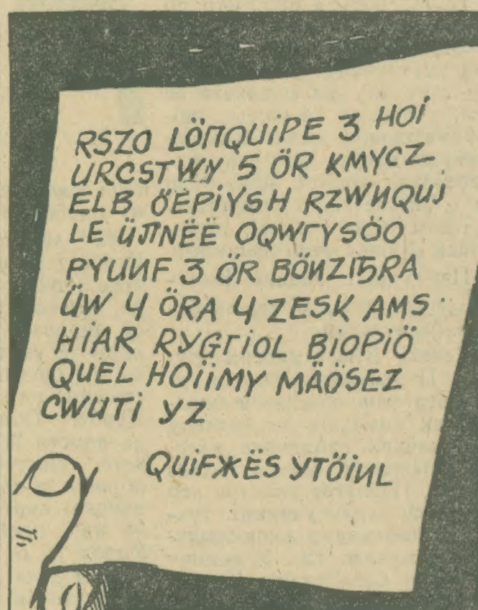
?

Испод рибе капетан је извукао коверат.

КУПОН БРОЈ 3

Питања:

7. Шта пише у писму које је извучено испод рибе?

8. Где треба да скрену наши пријатељи?

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ИЗ КУПОНА БРОЈ 3

7. ____________

8. ____________

»ВЕСЕЛЕ СЛИКЕ« НАШИХ ПРЕДАКА

Малишани воле да гледају шаљиве цртеже, да проналазе на њима смешне детаље.

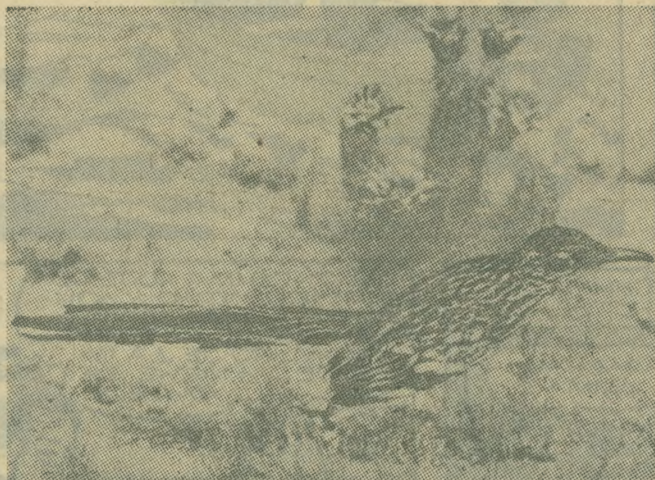
А наши преци? Да ли су и они малишани који су се одевали у животињске коже и живели са родитељима у пећинама волели смешне приче и да ли су се смејали посматрајући веселе слике?

Казахстански научник П. И. Маринковски годинама већ проучава пећинске цртеже. Он сматра да је првобитни човек цртао по камену животиње не само да би умилостивио природне силе које није могао да објасни. Понекад је он, можда, зажелео да се мало забави или да девојчицама и дечацима подари ведру камену књижицу.

Погледајте ове цртеже. Да би насмејао посматраче, праисторијски уметник црта животиње с другом главом уместо репа. А какве је само дугачке рогове дао дивокози! Његов јелен има на глави читаву шуму од рогова. Пас му има величанствен чупав реп, а камила врат малтене као у жирафе.

Клешући у камену ове цртеже праисторијски уметник мислио је свакако на децу. Он се радовао када су деца навраћала у пећину да би се насмејала посматрајући јарчеве како се туку дугачким, дугачким роговима или камилу с подигнутим репом.

ПТИЦА — УБИЦА ЗВЕЧАРКИ

У Америци живи птица (Geococcyx californiaunus) која више воли да живи на земљи него да лети и ужива баш у томе да трчи путевима. Позната је још и по томе што необично брзо и вешто убија звечарке. Истина она убија и друге змије али изгледа да су звечарке њен специјалитет. Захваљујући својој необичној хитрости она успева да остане победник у двобоју са звечарком која је такође брза и окретна. Када се два противника сретну настаје немилосрдна борба. Птица напада звечарку и ова прелази у напад. Звечарка се савије у клупче и баци се као стрела на птицу. Али рефлекс птице је невероватан и змија увек удари у празно. Када се звечарка умори од узалудних напада онда птици није тешко да је са неколико удара у главу убије. Ова птица се храни жабама, гуштерима и разним другим животињама а месо звечарке не једе.

Највећа кокошја битка

На једној живинарској фарми у италијанској провинцији Форли долазило је до тешких и крвавих битака између кокошију. На бојном пољу остајало је дневно да лежи и по сто кокошију. Док су се бориле за храну оне би често разбиле дневно и по 5.000 јаја. Кокошке су постале тако ратоборне зато што су се премало кретале. Фармер је тада дошао на идеју да кокошкама натакне неку врсту наочара кроз које више нису могле тако јасно да виде. Откад кокошке носе наочаре на фарми влада мир.

Пре телефона...

Неки палеонтолог био је за време првог светског рата у централној Африци. Једног јутра тргао се из сна. Његови носачи, црнци, викали су узбуђено: „Потонуо је брод белог човека! Утопило се много белих људи!"

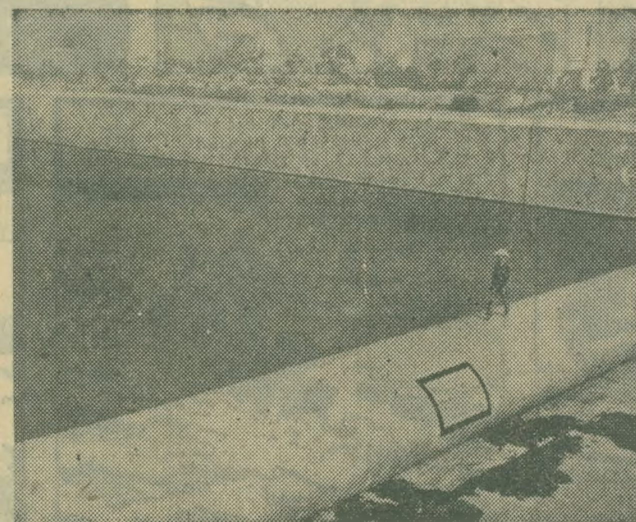
То није било ништа чудновато јер је био рат. Било је чудно само то како су црнци у унутрашњости Африке могли да сазнају нешто о судбини брода пре њега. Можда је то само неко „рекла-казала"? Па ипак, неколико недеља касније, научник је из примљене поште сазнао да је потопљен брод „Лузитанија". Можда су његови црни носачи баш о томе говорили.

Научник се заинтересовао за овај проблем. Покушао је да установи како су црни носачи сазнали за пропаст „Лузитаније" и то неколико недеља пре њега. Кад је чуо како је то било могуће запрепастио се: новост је била упућена са Нила преко целе Африке ударањем у добош. Само до места где се он налазио растојање је износило најмање 30 километара и то у правој линији. Вест је ишла преко области у којима живе племена која говоре на разним језицима, а делимично и преко територије племена која су била у ратном стању.

О сличним догађајима говоре и многи други научници, трговци, војници, мисионари и путници, који су живели у прашумама или путовали по рекама између тајанствених зелених граница тропских шума.

— Док је европској пошти, писао је један бивши плантажер, било потребно 24 дана да стигне од обала Конга до мене, по бесплатном звучном телеграфу домородаца ја сам већ трећи дан знао да је на ушће Конга стигао брод, затим колико је Европљана било на броду, да ли је било трговаца, има ли какве робе и много других новости.

Било шта да се деси, одмах ступа у дејство добош. Он саопштава важне новости и пријатељима и непријатељима.

ЧУДНА »БРАНА«

Ова „врећа" служи као брана. Направљена је од најлона и неопрена, а постављена преко реке Лос Анђелос, у дужини од 50 метара. Овакве бране постављају се у крајевима који су чешће угрожени поплавама, како би се у случају потребе могле што пре испумпати ради нормалног отицања воде.

Ова џиновска „врећа", може да прими 50.000 галона воде када се напуни до пуног капацитета, а у случају потребе да се испразни за свега 10 минута.

Племенита лаж

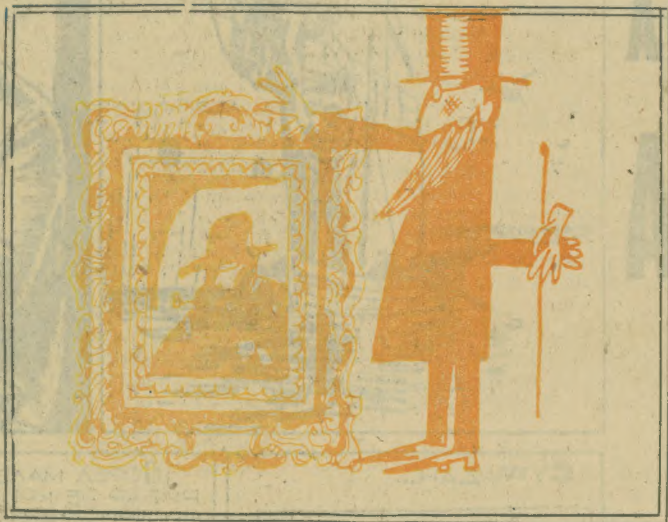
ИСТОРИЈА, а нарочито последње столеће, обилује примерима дрског фалсификовања уметничких дела. У основи свих тих фалсификата лежи, у већини случајева, најпримитивнија жеља спекуланата да извуку што већу материјалну корист. Али, било је и „изузетака“. Испричаћемо вам један случај, јединствен и више него занимљив.

Париз 1871. године. Комуна је уништена. У земљи бесни бели терор.

Седмог јула с многим другим Парижанима био је ухапшен члан комуне и председник комисије за заштиту уметничких споменика велики француски сликар Гистав Курбе. Познатог сликара версајци су вукли улицама, тукли штаповима и кишобранима. Пљували га. У самици тамнице Сен-Пелажи Курбеу је једино било дозвољено да плете папуче од отпадака филца. У августу је одржано суђење, тачније комедија коју су назвали суђење. Уметник — комунар био је проглашен кривим за рушење Вандомског стуба који је био својевремено симбол самовлашћа. Пошто је одлуку о рушењу донео савет комуне чији је члан био Курбе, сликар је осуђен на шест месеци тамнице и новчану казну од 500 франака.

Из затвора Сен-Пелажи Курбе је изишао тек у пролеће идуће, 1872. године. Али, његови непријатељи нису мировали. Пред кућом у којој је уметник живео стално су организоване демонстрације под паролом: „Доле Курбе!“ Подмитљива штампа просто је измишљала клевете. Лист „Пари-журнал“ објавио је лажну вест о уметниковој смрти; Курбеова мајка није преживела ударац. Умрла је, и не дознавши да је вест била лажна. „Па ипак — писао је Курбе тих дана — сматрам за част што сам припадао комуни упркос свим клеветама којима се на њу бацају, јер је тај облик владавине идеал управљања; она искорењује незнање и онемогућује ратове и све врсте привилегија!“

У мају 1873. године крајња реакција инспирисала је други судски процес против Курбеа. „Због солидарне одговорности“ са одсутним члановима комуне Курбе је осуђен да о свом трошку рестаурира озлоглашени Вандомски стуб тиме што ће влади Треће републике уплатити огромну своту: 323.091 франак и 68 сантима! Сликарев атеље био је опљачкан, његова читава имовина конфискована: кућа, намештај, уметничке збирке, све слике, чак и оне које су се налазиле код париских трговаца уметничким предметима. Полицијски доушници обилазили су и њушкали по таквим трговинама и антикварницама и регистровали Курбеове слике да не би ни пара од њихове продаје допала аутору.

Једна за другом нестајале су из продајних галерија и трговина Курбеове слике. Убрзо је и тај извор имао да се угаси. Курбеове слике нису примали на изложбу. „То није питање уметности, већ части — изјавио је један од чланова жирија. — Курбе мора бити искључен са изложбе. Одсад је он мртав за нас“.

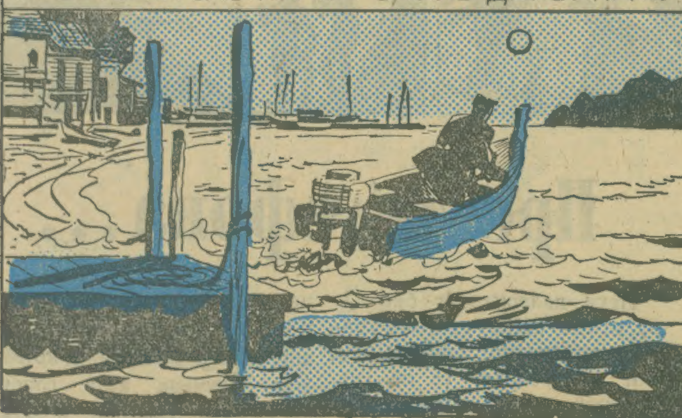
А његов дуг Трећој републици још је био огроман. Уметнику је претило ново хапшење.

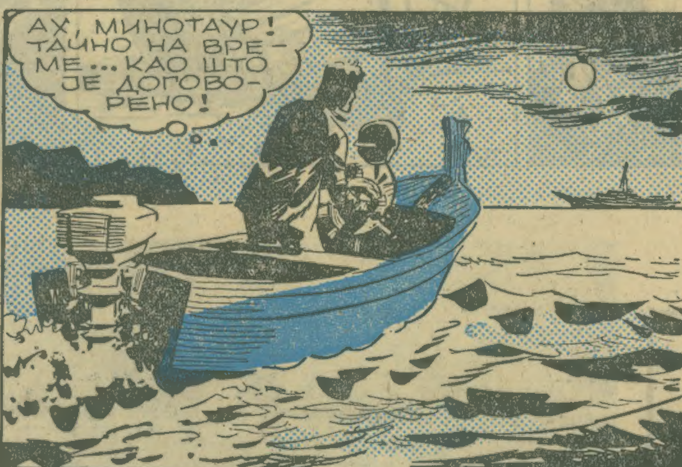
Али — невероватна ствар! — трговцима су стале да пристижу све нова и нова платна потписана Курбеовим именом. Трговци су спремно узимали слике, а полиција купила новац који су они добили за њих. И само је неколико људи у Паризу знало да се тих слика Курбеова четкица није ни дотакла.

Аутор ових „Курбеових“ слика био је француски сликар Гистав-Пол Клизере (1823—1900). Он је био не само Курбеов близак пријатељ и ученик; њих су везивали и заједнички погледи на уметност и учешће у политичким борбама са исте стране барикада. Као и Курбе, и Клизере је био члан Париске комуне и само га је срећна случајност сачувала од одмазде версајаца. Када је његов учитељ запао у невољу, Клизере није оклевао да му притекне у помоћ. Историчари уметности мисле да је Клизере фалсификовао и растурао лажне Курбеове слике ако не са знањем и одобрењем самог Курбеа, а оно бар уз његову прећутну сагласност.

Гистав Клизере остао је до краја веран свом пријатељу и учитељу. Три године после Курбеове смрти, чији се живот угасио у емиграцији у Швајцарској, Клизере је 1880. написао и издао књигу о његовом животу и раду.

Walt Disney — Месечеве преље

КАКВО ЋЕ ВРЕМЕ БИТИ, капетане?

НА ово питање, које авионски путници врло често постављају, одговара искусни саобраћајни пилот Роберт Н. Бјук, који врши пилотоку службу над Атлантиком.

Двадесет две године летео сам као саобраћајни пилот готово кроз све делове света и по сваком могућем времену, и свуда прво питање путника обично гласи: „Какво ће време бити, капетане?“ Они који постављају ово питање плаше се да изненадно погоршање времена не угрози сигурност лета. Већином њихове и моје бриге су различите. На пример ако пада снег путници питају неће ли се на машини ухватити лед. Горе у ваздуху снег и лед немају ништа заједничког. Снег је сув и хладан и одбија се при удару о машину, док се лед већином хвата приликом пробијања кроз густе облаке, нарочито пред атерирање или за време успона после старта.

Путници се плаше и када бесни ветар а киша шиба о машину. Пилота ова појава не узнемирава нарочито. Он зна да се при јаким ветровима и киши може безбедно атерирати јер ветар ствара добру видљивост.

Много више бриге задаје пилоту бешумна, хладна, тешка магла. Атерирање при густој магли представља тежак проблем. Ту једино помаже добро осветљена писта иначе — пилот мора да скрене на други аеродром.

Постоји још један метеоролошки проблем који изазива нервозу и код опробаних асова. То је олуја. У погледу непогода рекорд носе САД, пре свега средњи запад. Између отворених равница овог предела и Северног пола не налази се ништа што би могло да задржи продирање хладног ваздуха и ништа што би могло да заустави струју топлог ваздуха који надире из Мексичког залива. Тамо где се влажне и топле масе сударе с хладним настаје право бојно поље: торнада у пролеће, снежне вејавице зими, убиствене врућине лети — уз снажне олује.

Друга опасност коју крије олуја јесте град. Иако се вероватно још нијеадан авион није срушио услед града, нема пилота који не верује да је тако нешто могуће. Зрна града често су већа од лопте за тенис и када хиљаде таквих у часу ударају о машину могу да је оштете.

За авионе у лету велику опасност представља и торнадо; ко у њега улети, машина ће му бити искидана у комаде. Срећом торнадо и његов левак не допиру тако високо, ако се пилот држи висине од 2500 метара избећи ће убилачки левак. Метеоролошки извештај може у много случајева да упути пилоте где могу да очекују торнадо.

Путници се такође често плаше да гром не удари у авион. Али гром не удара у машину када лети као на пример у кућу јер авион није везан за земљу. Колико је познато гром до сада још није проузроковао рушење ниједног авиона али може да проузокује разне сметње.

Најбоље је да се пилот приликом непогоде држи изван облака. У сунчано поподне, када пљускови долазе из издвојених облака пилот може да их заобиђе. Али када небо представља дебео покривач од облака из којих вребају олује, пилот никада не зна са сигурношћу где ће наићи на пљусак. Ту помаже једино радар. Уз помоћ радарског апарата може се видети унутрашњост облака. У густим масама облака леже сразмерно мала језгра различите величине ретко када веће од 15 км у пречнику. То су жаришта опасности, која човечије око не може да примети — али може радарско електронско око. На екрану изгледају као комади ватре са црним рупама. Ако пилот има у авиону радар може мирне душе да се упути у такво мрачно претеће море облака: он зна да ове опасне комаде ватре може да избегне са неколико заокрета улево или удесно.

Пре јела...

Једна екипа стручњака са Петсбург-универзитета открила је да напади костобоље наступају и кад се узима алкохол наште срца. Због тога реуматичари кад желе нешто да попију треба најпре да једу.

Филм

ЧИЧА ИЛИЈА СТАНОЈЕВИЋ

Први филмови снимљени су у Београду уочи балканских ратова. Власник биоскопа „Париз" Светозар Боторић и управник Класне лутрије Ђира Манок удружили су се и основали неку врсту филмског предузећа. На поруџбину велике париске компаније „Браћа Пате" снимљено је најпре неколико репортажа из живота тадашњег Београда. Касније је произведен и први српски играни филм „Карађорђе". На жалост, тада су дошли ратови, те су даљи пројекти пали у воду.

Сниматељ ових филмова био је Француз Бери, кога је послала фирма „Пате", а режисер чувени позоришни редитељ и глумац Чика Илија Станојевић. У једном фељтону, објављеном 1922. године, описао је Чича Илија перипетије са снимања првог филма у Београду.

У доба кад Холивуд још није постојао

Снимање првог филма у Београду

„ПОКОЈНИ Светозар Боторић био је први који је „Патеове" филмове приказивао у хотелу „Париз". У то време филм је имао чудновато дејство на аматере, и изазивао подсрек за стварање код људи, који су се интересовали за ту врсту уметности.

Једног дана добијем писмо у коме ме Светозар позива на ручак и поверљиви разговор. У додатку ми је писао: „Ако се споразумемо, може нам овај састанак донети милионе".

Мени би смешно и чудно. Светозар је био добар и душеван човек, али да дели са мном милионе није ми ишло у главу. Ипак, одем у подне и затекнем га у горњем делу сале са његовим побратимом попом Савковићем. Без великог увода он пређе на ствар:

— Мени је, вели, „Пате" послао свог одличног оператера с налогом да за њих радим српске народне филмове. Удружимо се дакле и оснујмо „Удружење за израду српских филмова". Ти буди директор и режисер, а ја и Ђира Манок ћемо финансирати. Доконали смо да израдимо један велики историјски филм, који ће се звати „Карађорђе". Савковић и Ђира су већ нешто саставили, а остатак изгради ти сам или са којим другим. Купио сам и „Историју", па из ње вади и састављај шта ти треба. Сад, шта ти велиш?

— Идеја је примамљива, али тешко изводљива. А ево зашто: пре свега, треба ти старинског одела, оружја, људи и пуно других ствари.

— Све што ти треба, ти прибележи, па ће нам министар војни издати из музеја, а даће нам и војске

Некако баш тих дана, бејаше настао цигански празник „Бибија". Отишао сам до Чубурског потока и посматрао ту прославу, која није богзна шта, али која би, рачунао сам, због свог назива, и кад би се у њен религиозни обред унеле смишљене композиције и више сцена из живота циганског племена, могла дати ствар веома занимљиву и забавну.

Враћајући се из Потока свратим у циганску насеобину и ту ми се указа права и потпуна филмска слика. Одмах се нађем са кметом Томом, који је и чувени „драмски писац". Уговорим с њим да ми цело насеље, кад му будем јавио, спроведе на Чукарицу. Оданде сам их ја имао спровести дереглијом на Аду Циганлију. Целу сам ствар објаснио и наредио како ће ко бити одевен. Тражио сам да Циганчићи буду потпуни голи. Као „књижевник" он је целу ствар врло љубазно прихватио, али наравно под условом да се прво погодимо. Мој је услов био да они пренесу алате за стругање вретена. Наковањ и чекиће, као и мехове могли смо узети од робијаша.

Погодба је брзо закључена. По свршеном послу ја сам имао њему да предам 600 динара. У поверењу додао је још и ово:

— Да ником не кажеш пошто смо се погодили и ником ни марјаш не даш. Зашто ако дознаду нико ти неће да дође. А кад свршимо посао, ти ћеш ми паре дати да нико не види.

— Даћу ти још 60 динара за трамвај до Господарске механе. Поред тога наредићу да се закољу две овце и да се у два казана спреми јанија за ручак.

— Тако, тако, бог те живео. Још кад им кажем да ће да буде и банкет доћи ће ти и они које не требаш.

— Сви, сви треба да дођу. И бабе и старци и деца. Што више то лепше.

Кмет се почеша иза ува и узе шеретски да ме уцењује:

— Е, ако ћеш и бабе и старце да имаш, мораћеш да дометнеш бар још десет, петнаест банки. Знаш како је, стари људи хоће да се наплате за своју бруку и резил.

— А што ћете да се славите по Француској и Америци, то не рачунаш? Ко ти у свету зна за чубурске Цигане? А овако кад на платну угледају „Бибију", они ће рећи: „Е, е, 'зар толико циганских фамилија има у Београду?"

Он се одобровољи и пружи ми руку:

— Е, добро, де. Само паре да ми даш да нико не види.

Логорски терен за снимање био је спреман још уочи тог дана. Робијаши, који су секли шуму на Ади, подигли су колибе од саргије и ископали огњишта за моје „артисте".

У шест сати ујутро, тачно у заказано време, друмом се указа велики караван људи, деце и жена. Оператер хтеде да сними ову најезду, но ја му не дадох, бојећи се да ми се не разбегне ансамбл. Пребацио сам их на Аду, и пре почетка снимања одржао сам им један говор у који сам унео значај празника „Бибије". Казао сам како ће народи да се диве том обичају и како ће се вековима проносити по свету слава чубурских становника. Они тад завикаше:

— Живео! Бог те живео! Него имаш ли мало дувана, макар за једну лулу, ако немаш цело пакло?

Раздавао сам им дуван и онда сам их поделио у групе, и наредио да сваки ради посо за који је одређен. Један старац попе голо Циганче на кркачу, а ја викнух:

— Тако, тако! Ово је само проба, а после ћемо вас сликати.

Оператеру викнем: „Окрећите!" Оператер, који је био сакривен иза једног грма, поче да снима.

Затим пређосмо на други терен и све даље. Нисам објављивао, јер би сви гледали у апарат и онда би цела ствар пропала. На завршетку им рекох:

— Проба је добро испала и ја сам задовољан. А сад изволите до чардака да пробамо „Бибију".

Тамо је била постављена дугачка совра на трави. Жене и деца, па и некоји људи поседаше, а један старац стојећи очита: „Девла, девла, девалеска"!, а жене почеше да добацују једна другој лепиње и хлебове. Затим нагрнуше на казан. И тад настаде једна гужва и туча, да је и кмет с цилиндром и у „героку" морао да интервенише. За то време оператер је окретао ручицом и снимао и кмета и псе који су алапљиво гутали јанију проливену по трави.

После битке и фамозног банкета, који је завршен тачно по циганском рецепту, упутише се скели. Тада ме опколише жене и почеше ме запиткивати:

— Је ли можем да видим како сам испала. Једну слику да ми даш за спомен.

А један ме стари гага дрпну за лакат:

— Чујеш бре господин, да ми даш две банке, зашто ми ови твоји смотали ајстарганску шубару.

— Сиктер бре, дрекну кмет. Зар и то знаш? А шта ти је ово у недра?

И извуче му шубару из недара, па узе да се дуса:

— Бре, бре мој срам, нигде га нема. Зар свуда да будемо Цигани? Џатар.

Неки завикаше:

— А шта се издиреш? Зар од пола ноћи пешачимо, па сад опет пешке на Чубуру?

— Како пешке?, рекох. Имате ви трамвој.

А кмет дрекну:

— Какав трамвај? Оволика брука па још трамвај.

Повукох га у страну и дадох му коверту са 600 динара. „Од оних шездесет, што сам ти дао, рекох, плати им барем трамвај до Академије".

— За те паре ћу их частим ракијом кад стигнемо на Чубуру.

Ето тако се завршило ово бучно снимање циганске „Бибије".

Кад смо после месец дана у „Патеовој" сали у Венсену приказивали своје филмове, ја сам стрепео за „Бибију", која је завршавала приказ. И гле чуда — „Бибија" је произвела такав утисак и смех, да су се чланови оцењивачког одбора хватали за главе од смеха, лупали ногама и не престано узвикивали:

— Mon dieu! Mon dieu!"

МАНЕКЕН ЗА ВОЛАНОМ

Како возач треба да седи да би се мање уморио? Озбиљно питање јер многи возачи, нарочито професионалци, проводе за управљачем добар део живота И конструктори аутомобила веома поштују мишљење оних који испробавају њихове нове моделе. Али, мишљење људи не може увек бити потпуно објективно. Због тога је истраживачка екипа британске филијале фирме „Форд" одлучила да за волан, уместо шофера, посади лутку чији облици потпуно одговарају човековом телу.

За лутку су били причвршћени веома осетљиви апарати-одашиљачи. Робот није терао аутомобил већ је она „ишла" тресући се на специјалном вибратору који имитира пут. Али, та проверавања „у месту" показала су се као довољна. Електронска машина извршила је анализу података добијених од апарата-одшиљача и дала своје „мишљење" о конструкцији седишта. Аутори експеримента тврде да добијени резултати омогућавају да се знатно побољша удобност „шоферског радног места".

БАКТЕРИЈЕ ПОБОЉШАВАЈУ УКУС

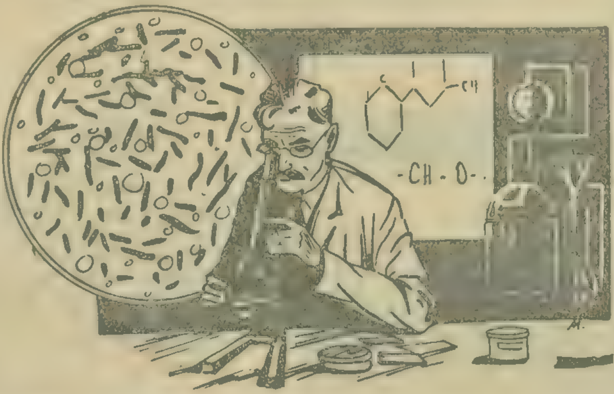
Холандски научници успели су да хемијском синтезом добију лисинску киселину. Сада је то пошло за руком и Јапанцима. Они су лисинску киселину добили помоћу биолошке синтезе. Овај начин је економичнији и вероватно ће добити ширу примену. До истих резултата као и Јапанци дошли су и научници Совјетског Савеза.

Лисинска киселина је једна од такозваних аминских киселина животињског порекла која је човечјем организму неопходна за стварање беланчевина. Људски организам није у стању да сам производи ове хемијске састојке а биљне беланчевине садрже сасвим незнатне количине лисинске киселине. Према томе ако би се човек хранио искључиво биљном храном недостајала би му аминска киселина, као што је лисинска киселина, па би је морао посебно уносити у организам.

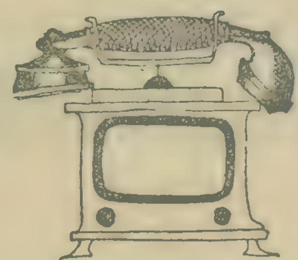
Како на свету постоји велики број људи који једу само или претежно биљну храну, то су се хемичари и биолози целог света бацили на посао да лисинску киселину добију вештачким путем, помоћу синтезе. Када су пре четири године холандски хемичари успели да добију лисинску киселину, нису ни слутили да и Јапанци успешно раде на томе али да се користе другом методом. Наиме, Јапанци су за ово употребили — бактерије. Јапански као и совјетски научници синтетизирају лисинску киселину помоћу бактерије „микрококус глутамикус".

Од када су Јапанци почели да истраживају техничку употребу ове бактерије, постао је микрококус глутамикус индустријска култура.

Приликом даљег истраживања јапански научници су издвојили пет врсти бактерија које уместо глутаминске садрже висок проценат лисинске киселине. Једна од ових бактерија производи драгоцену аминску киселину у хранљивој течности која је веома богата биотином. Биотин, боље познат под називом витамин Н, убрзава рашћење. Из једног литра ове хранљиве течности Јапанци добију после пет дана седамнаест грама лисинске киселине. Овај начин је доста јевтинији од холандског метода и већ су се многе земље одлучиле за јапански поступак. Лисинска киселина ће много помоћи оним крајевима где се једе мало меса, рибе и млека.

Совјетски научници су знатно престигли своје јапанске колеге. Они су неке од бактерија које употребљавају и Јапанци, бомбардовали брзим неутронима и купали их у специјалној хемикалији. Те бактерије су затим из хранљиве течности за четрдесет осам часова излучиле двадесет и пет грама лисинске киселине тако да је совјетски метод четири пута бржи од јапанског.

ТЕЛЕФОН И ТЕЛЕВИЗОР

По мишљењу стручњака није далеко време када ће телефонски претплатници, захваљујући нарочитом уређају, моћи да узајамно размењују фото-телеграме не излазећи из куће. Недавно је једна фотографија начињена помоћу електронског микроскопа била пренесена преко обичног телефонског канала из лабораторије у Аргону у Чикашки изложбени центар где се у то време одржавало заседање националне конференције за електронику.

У мрежу је била укључена апаратура коју је конструисала Међународна телефонска и телеграфска корпорација. Ова апаратура ради спорије од обичног фото-телеграфа, али јој зато није потребна специјална инсталација јер се могу користити већ постојеће телефонске линије.

ЗАШТО ЈЕ МОРЕ СЛАНО?

Питање зашто је море слано звучи на изглед неумесно. Међутим на њега је тешко одговорити. Изгледа скоро невероватно, а ипак је истинито, да море највише соли добија од својих слатководних притока. Ако би море испарило, на његовом дну остао би 60 метара дебео слој разних соли. Кухињске соли било би 47,5 метара. Воде донесу са копна много различитих хемијских елемената и једињења. У мору има највише хлора и натријума, а у знатној мери сулфата, магнезијума, калцијума и калијума. Веома је интересантно и то да хемијски елементи стижу у море и из ваздуха.

ИСТОРИЈА ФЕСА

Од свих врста капа које људи данас носе или су некад носили најстарији је фес који се и данас може видети на Блиском истоку. Претпоставља се да је фес стар око 4.000 година. На видним сликама нађеним приликом ископавања древних градова могу се видети фесови на главама асирских војника. Тек касније фес су почели да носе Арапи који су га обмотавали дугим белим тракама и тако добијали нову врсту капе — турбан. У средњем веку фес је украшен специјалном кићанком. Ова капа била је врло практична за муслимане који се дневно моле неколико пута и том приликом додирују тло челом. Турски султан Мухамед II издао је наређење године 1832. којим се забрањује ношење свих врста капа осим феса са црном кићанком. Он је имао монопол израде фесова и на тај начин зарађивао огромне своте новца.

Када је 1923. године проглашена република у Турској, први председник Кемал Ататурк (Ататурк значи „отац Турске") између осталих прогресивних реформи, забранио је ношење феса. Реформе су наилазиле на отпор, али је Кемал енергично гушио сваки реакционарни покушај враћања на старо. Да нас велики број људи носи фес у Сједињеним Државама. Рачуна се да их има око 850.000 и то су чланови једне секте. Иначе, фес је добио име по мароканском граду Фесу.

НЕОБИЧНИ СКЕЛЕТИ

Истраживања која су вршили монголски и пољски палеозоолози у пустињи Гоби донела су изванредне резултате. У Пољску је донето више од 80 сандука драгоценог научног материјала. Између осталог ту су и скелети животиња ишчезлих пре више милиона година.

Најинтересантнији међу нађеним примерцима свакако су скелети рептила из доба креде, од којих су два скелети месождера званог тираносаурус и два скелети диносауруса. Праву сензацију у научним круговима изазвали су скелети диносауруса који су досада били откривени само у Канади. Тако они представљају прве примерке ове врсте нађене на азијском континенту.

Ова научна експедиција пронашла је и двадесет лобања и других делова скелета сисара из доба креде (разних диносауруса, гуштера и крокодила) као и већи број веома добро сачуваних скелета корњача. Пронађена су и гнезда са јајима диносауруса.

БАНКЕТ ПРЕМА РИМСКОМ БАРЕЉЕФУ

ТРПЕЗА СТАРИХ РИМЉАНА

ЧАК и у доба царства кад су се велика богатства са свих страна света стицала у Рим, огромна већина становника овог града јела је скромно и умерено. Исхрана просечног Римљанина била је оскудна у поређењу са јеловником житеља данашњих цивилизованих земаља. Девет десетина римског становништва претежно се хранило куваним поврћем и усољеном рибом.

Само с времена на време Римљанима је власт приређивала банкете и гозбе невиђене по обиљу и броју званица. У ретким случајевима на гозбе је позиван цео град или народ читаве једне покрајине. Када је Цезар дошао на власт част и гозба су трајали више дана а награђено 260.000 умилироса — народне сиротиње. Постављено је 22.000 столова за која није точено обично црно већ најфинија стара вина Лезбоса и Месине. Но гозбама се служило много рибе, дивљачи и воћа.

Необичан мени за званице нађен је у једној богатој кући Помпеје. Као предјело служене су остриге, морски јежеви, печене шеве и кљукани пилићи са шпаргламa. Затим су следили котлети од јарца и дивљег вепра, пилећа паштета, полипи, крављa вимена у сосу, печене патке, зечеви и дивље патке на ловачки начин, фригијски печени пилићи и колачи из Виценце.

Занимљиво је да су јела припремали искључиво мушкарци. У кухињама богатих римских патриција налазиле су се читаве бригаде кувара а сваки од њих био је мајстор за поједина јела. Кувари на гласу зарађивали су за годину дана читаво богатство. И у скромнијим кућама жене нису имаде приступа у кухињу. Држећи се привилегије које су римске жене стекле још од времена отмице Сабињанки њихови мужеви нису имали право да захтевају да оне међу жито, месе хлеб или кувају јела.

У богатијим кућама увек је око трпезе било више робова него званица. С обзиром да су Римљани по правилу јели у лежећем положају обед је захтевао сложену и прецизну организацију. Број званица и присутних за време обеда у трпезарији званој триклинијум морао је бити тачно одређен. У средини собе налазила се велика четвртаста трпеза око које су обично била распоређена три тешка, масивна кревета, права зидарска ремек-дела застрта јастуцима, душецима и удобним тканинама. У свакој постељи су обично лежале по три особе а почасно место било је оно прво до трпезе. Чим ступе у трпезарију гости су скидали своја одела и сандале а робови им навлачили лаке огртаче од свилене тканине. У неким кућама је постојала само једна велика колективна постеља за обедовање звана сигма. Сто је у кућама најбогатијих био украшен драгим камењем и златом.

У доба републике за столовима није било столњака. Они су се појавили тек у време царева. Били су у разним бојама, украшени везом и чипкама. Поред сваке особе налазио се већи салвет што је било неопходно јер се јело прстима а око врата су Римљани стављали још једну салвету тзв. сударијум. За кусно припремљене изнутрице. За обедом код Трималхиона служене су читаве пирамиде лењиваца заливених медом а послужавник је ношен на леђима једне бронзане магарице у природној величини. Затим је у трпезарију унет велики глобус са знацима Зодијака. Испод сваког знака се налазило различито јело. Испод козорога су гости могли наћи лангусте, а испод лава афричке смокве. Јела је уносило и по служивало сликовито обучено особље. Било је ту разно бојних оријенталних одела, кепеца и дивова а на репу колоне двојица снажних слугу носили су огромног дивљег вепра.

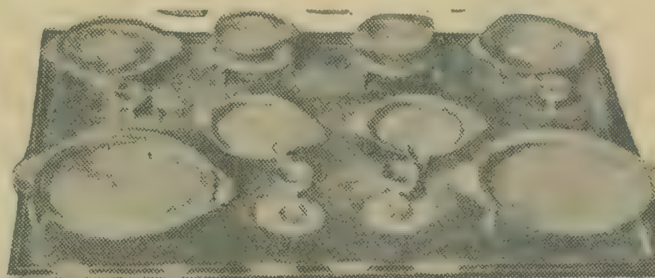
Међу чувеним Римљанима било је врло умерених у јелу, али и прекомерно прождрљивих.. Цезар, Август и Андријан су били уздржани за столом а и Сенека и Хорације су мало јели. Међутим, Клаудије је јео и пио по цео дан. Обед је редовно завршавао тако пијан да су га морали односити од стола. Вителијус је упропашћивао градове кроз које је пролазио својим неумереним захтевима за раскошним гозбама. Он је измео нарочито јело од цигерице зубатица, мозга пауна, језика фламингоса и млечца мурине. Осамнаестогодишњи император Хелиогабал приређивао је гозбе у којима су се пред сваком званицом налазило 22 тањира а јела је бојио у зелену, пурпурну и смарагдну боју, посипао златним прахом и бисерима.

ОБЕД РИМЉАНА ПРЕМА ЈЕДНОМ БАРЕЉЕФУ ИЗ ПЛОВДИВА

виљушке се није знало а кашике су коришћене за кусање разних сосова и укусних сокова са зачинима.

Највише података о римској кухињи и начину исхране оставио је Маркус Апициус који је потицао из породице чувених римских гурмана. Он је прочитао сва грчка дела о гастрономији а и сам је написао књигу „De re coquinaria".

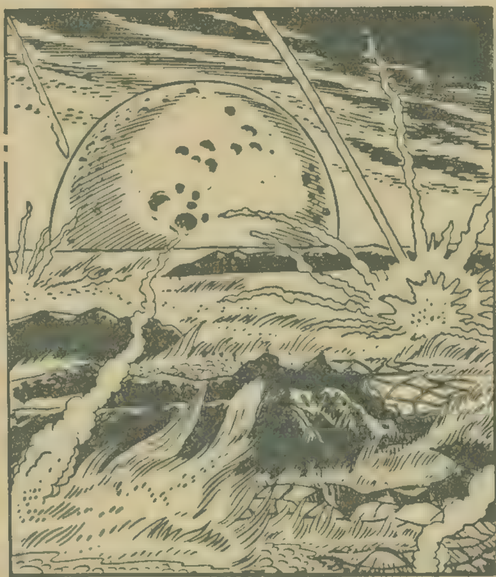
Често се за трпезом и претеривало. У току једног обеда служена је свиња чија је једна половина била печена а друга половина кувана. Званице су позвале кувара и честитале му на вештини. Међутим, то је био тек почетак изненађења. Када је свиња исечена у њеној утроби су нађени печени дроздови, пилићи, краља вимена, жуманца од јаја, зачињене и у-

РИМСКИ СЕРВИС

КРОЗ ПОВЕСТ ОКЕАНА

1

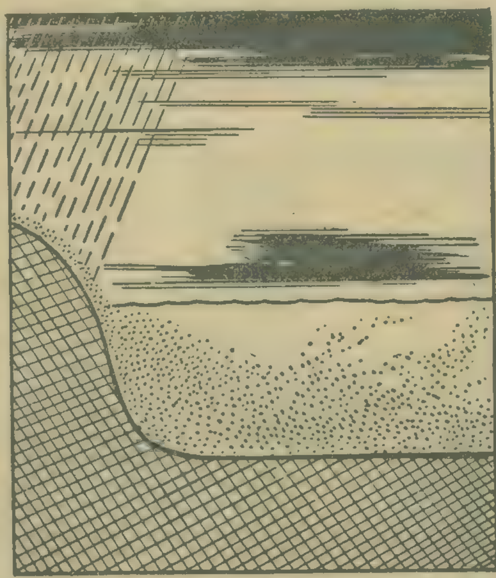
Земљина атмосфера садржи велике количине водене паре, и готово три четвртине површине наше планете лежи под водом. Исто тако и океани чине Земљу јединственом међу њеним „сестрама" планетама. Сви живи организма на Земљи зависе од воде.

2

Земља је некад била усијана маса обавијена густим облацима гасова. Водена пара из облака падала је на усијану површину Земље коју није Сунце обасјавало што је изазивало поновно стварање паре. Овај циклус се понављао, а киша је падала све више и више, можда и хиљадама година.

3

Када се Земља охладила почела је да се скупља и набира. Набори су створили узвишења у облику планина и удубљења у виду котлина. Током векова киша је попуњавала удубљења. Онда је киша почела да јењава, облаци су се проредили и Сунчеви зраци продрли су до Земљине површине.

4

Кишница је спирала стене те су неке омекшале. Овим сталним спирањем и трошењем копна океани су постали огромни „базени" богатим минералима и хемијским елементима. На неки, до сада непознат начин, почео је да се ствара живот у плићацима океана обасјаним Сунцем.

(Наставиће се)

Да ли сте досетљиви?

Вршећи преглед својих трупа, Наполеон је угледао једног војника без руке и без иједног одликовања.

— Ви сте изгубили руку, а нисте добили медаљу? упита га Наполеон.

— Не, величанство, нисам добио медаљу!

Наполеон скиде медаљу са свог капута и прикачи је на груди овог ветерана. Тада војник упита Наполеона шта би добио да је сасвим случајно изгубио обе руке. Наполеон му одговори:

— Добио би официрски чин.

На ово је војник извукао мач и једним снажним замахом одсекао себи и другу руку.

Је ли ово могуће?

☆

Неки настран старац живео је усамљен у једној брвнари. Брвнара је имала врата и четири прозора који су се изнутра затварали. Једног дана старац затвори прозоре, још једном погледа да ли је све у реду и оде у оближњи град да купује. Кад се вратио, установио је да је све његово благо покрадено — мада ниједан прозор није био отворен нити су врата насилно отварана.

Како је лопов покрао благо овог човека?

Одговор:

Како је могао једноруки човек истргнути мач и одсећи себи и другу руку?

Ко је уопште поменуо да су и врата била закључана?

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА Реја Бредберија

РЕЈ БРЕДБЕРИ, НАПРЕДНИ АМЕРИЧКИ ПИСАЦ, АУТОР ЈЕ МНОГИХ ФАНТАСТИЧНИХ АЛИ И РЕАЛИСТИЧКИХ ПРИПОВЕДАКА И РОМАНА. ОН СПАДА У ОНЕ АМЕРИЧКЕ ПИСЦЕ КОЈИ У СВОЈИМ ДЕЛИМА СТОЈЕ НА СТРАНИ ЧОВЕЧНОСТИ И МИРА. МИ ЋЕМО У НАШЕМ ЛИСТУ ДОНЕТИ НЕКОЛИКО ПРИЧА ИЗ ЊЕГОВЕ, МОЖДА НАЈБОЉЕ КЊИГЕ „МАРСОВСКЕ ХРОНИКЕ“.

НЕКО је упорно лупао и лупао на врата. Мисис Ттт их нагло отвори.

— У чему је ствар?

— Ви говорите енглески? — Човек који је стајао пред вратима био је пренеражен.

— Говорим како умем — рече она.

— Најчистији енглески језик!

Човек је био у униформи. Поред њега стајала су још тројица; сва четворица горела су од нестрпљења.

— Шта велите? — запита мисис Ттт.

— Ви сте Марсовка? — Човек се осмехивао. — Та реч вам је вероватно непозната. Тако се каже код нас, на Земљи. — Показао је главом на своје сапутнике. — Ми смо са Земље. Ја сам капетан Вилијамс. Тек пре једног часа спустили смо се на Марс. И ево нас, ту смо. Друга експедиција! Пре нас је била Прва експедиција, али нам је њена судбина непозната. Али, било како било, долетели смо. И ви сте први становник Марса кога смо срели.

— Марсовка? — обрве су јој се подигле.

— Желим тиме да кажем да ви живите на планети четвртој по реду од Сунца. Тачно?

— Елементарна истина, — одбруси она мерећи их.

— Ми смо — и он притисну на груди своју ружичасту пуначку руку — ми смо са Земље. Зар не, момци?

— Сасвим тачно, капетане! — одговорили су у хору.

— Ово је планета Тирр — рече она — ако желите да знате њено право име.

— Тирр, Тирр — капетан се осмехивао. — Дивно име! Али, кажите ми, добра жено, како то да ви тако изврсно говорите енглески.

— Ја не говорим — одговори она — ја мислим. Телепатија. Желим вам све добро.

И она залупи врата.

Тренутак касније тај исти страшни човек поново је стао да лупа.

Она широм отвори врата.

— Па, шта још хоћете? — запита.

Стајао је на истом месту и покушавао да се осмехне, али не онако самопоуздано као малочас. Пружио јој је обе руке.

— Чини ми се да нисте сасвим разумели...?

— Шта? — прекида га она.

Збуњено ју је погледао.

— Ми смо долетели са Земље!

— Немам ја времена — рече она — чека ме сијасет послова: ручак, спремање стана, шивење, свашта... Вама је, вероватно, потребан мистер Ттт, а он је горе, у свом кабинету.

— Да, да — збуњено рече човек са Земље, трепћући. — За име бога позовите мистер Ттт.

— Заузет је — и она наново залупи врата.

Али овај пут куцање је било безобразно јако.

— Знате шта — повикао је човек чим су се врата отворила. Улетео је у предсобље као да се одлучио да га заузме на препад. — Тако се гости не дочекују.

— Мој чисти под! — узрујала се она. — Каква прљавштина! Ако желите да уђете у мој дом најпре обришите обућу.

Човек је збуњено погледао своје дубоке ципеле.

— Није сад време да се води рачуна о ситницама — одлучно је рекао. — По мом мишљењу треба прославити овакав догађај.

Он ју је упорно гледао као да се надао да ће га на крају крајева разумети.

— Ако ми моји кристални колачићи престоје у пећници — повика она — убићу вас.

И она је пожурила до мале, усијане пећнице. Затим се вратила зајапурена, ознојена. Светложуте очи, тамна пут, витко тело и жустри покрети као код инсекта... Оштар, металан глас...

— Причекајте овде, проверићу да ли можете да видите мистер Ттт. Дакле, шта сте хтели?

Човек опсова као да га је ударила чекићем по крстима.

— Кажите му да смо долетели са Земље, да је то први пут.

— Шта први пут? — она је подигла своју мрку као сунцем опаљену руку. — У реду, то уосталом, није важно. Одмах ћу јавити.

Звук њених корака одјекивао је ходницима камене куће.

Напољу се простирало огромно марсовско небо, врело и непокретно као дубоко топло море. Марсовско тло обавијено треперавом сумаглицом, буктало је

као преисторијски блатни вулкан. Недалеко, на врху брежуљка стајао је космички брод. Од ракета до прага камене куће протезао се траг од дугачких стопа.

Одозго, с другог спрата, допирали су узбуђени гласови. Људи на вратима гледали су један другог, премештали се с ноге на ногу и, подбочени, лупкали прстима по бедрима. Горе, на спрату мушки глас се подигао, женски му је одговорио. Прошло је четврт часа. Земљани су нервозно корачали горе-доле не знајући шта да предузму.

— Да запалимо! — рече један од њих.

Други је извукао цигарете из џепа; запалили су. Лагано су издисали беличасти дим. Гладили су боре на униформама, поправљали оковратнике. Гласови на спрату и даље су брујали. Командант је погледао на часовник.

— Двадесет пет минута, — примети. — Шта ли се то тамо код њих догађа?

Пришао је кухињском прозору и погледао напоље.

— Врео дан — рече један од космонаута.

— Још како — уздахну други у тешку подневну јару.

Брујање са спрата заменио је пригушен шапат, затим се и он утишао. У читавој кући — ни звука. Једино што су чули било је њихово сопствено дисање. Читав час протекао је у тишини.

— Да се није због нас догодила нека несрећа? — рече најзад командант прилазећи вратима салона и завирујући у њега.

Мисис Ттт је стајала насред собе заливајући цвеће.

— Заборавила, сасвим сам заборавила — рече спазивши га. Изишла је у кухињу. — Молим вас да ми опростите. — Пружила му је комадић папира. На жалост, мистер Ттт је заузет — Она се вратила својим шерпама. Он вам, уосталом, није ни потребан. Обратите се мистеру Ааа. Пођите с овом цедуљом до суседне куће, оне крај плавог канала, мистер Ааа ће вам рећи све што желите да сазнате.

— Ништа нама не треба да сазнамо — рече командант истуривши своје натечене усне. — Ми већ знамо.

— Добили сте цедуљу, шта вам још треба? — одлучно их запита она. Од ње се заиста ништа више није могло извући.

— Добро — рече командант. Није му се одлазило. Стајао је као да нешто очекује. Као дете које гледа у голу, неокићену новогодишњу јелку. — Добро — понови — идемо, момци.

И сва четворица изиђоше у врео дан без ветра.

Пола часа касније мистер Ааа, који је седео у својој библиотеци пијуцкајући електрични пламен из металне чаше, зачуо је гласове напољу, на поплочаној стазици. Нагнуо се кроз прозор и угледао четворицу људи одевених у униформе који су га, жмиркајући, гледали.

— Ви сте мистер Ааа? — довикнуше му.

— Да.

— Послао нас је мистер Ттт! — викну командир.

— А зашто?

— Он је био заузет.

— Какав безобразлук — љутито ће на то мистер Ааа. — Зар он мисли да ја немам другог посла него да забављам људе за које он нема времена.

— Није то важно, сер! — довикну командант.

— Нас је свега четворица... ја и ова тројица, моји потчињени.

— И богаму, сад ћу му одмах позвонити...

— Земља. Ракета. Људи. Путовање. Космос.

— Позвонићу му и очитаћу му као што му следује! — викну мистер Ааа и нестаде као лутка у марионетском позоришту.

Неко време се чуло како се у неком непознатом апарату прегоне узбуђени гласови. Командант и његова посада стајали су у дворишту, чежњиво погледајући на свој витки космички брод који је стајао на брежуљку — тако леп, близак, свој.

Мистер Ааа промири кроз прозор ликујући:

— Изазвао сам га на двобој. Чујете ли, на двобој!

— Мистер Ааа — стрпљиво је покушавао командант.

— Убићу га на месту, да знате!

— Мистер Ааа, молим вас, саслушајте ме. Ми смо прелетели шездесет милиона миља.

Мистер Ааа први пут обрати пажњу на команданта.

— Шта сте рекли, откуда сте?

Командантово лице осветлио је белозуби осмех. Шапнуо је својима:

— Најзад је изгледа све у реду! — а гласно ће мистеру Ааа. — Шездесет милиона миља. С планете Земље!

Мистер Ааа зевну:

— У ово доба године највише педесет милиона. — Дохватио је неко страшно оружје. — Време ми је. Узмите ту своју глупу цедуљу, мада не знам каква вам је корист од ње, па преко оног брда крените до града, град се зове Јопр, тамо се обратите мистеру Иии. То је човек који вам је потребан. А не мистер Ттт, тај кретен, побринућу се ја већ о томе да га докусурим. А што се вас тиче, није то моја ствар, није то у мојој надлежности.

— До ђавола надлежност — застења командант. — Какве ту везе има надлежност кад треба поздравити људе са Земље?

ЉУДИ СА ЗЕМЉЕ

— За мене је баш то важно. Нагомилало ми се толико књига, морам да их прочитам. Мистер Ттт не води рачуна о другима. Није то први пут да се он тако безобзирно понаша према мени. Молим вас, не машите рукама, дозволите ми да завршим. Будите учтивији. Ја сам навикао да људи слушају кад ја говорим. Или ћете слушати како треба или ја с вама уопште нећу да разговарам.

Четворица на стазици сметено су се премештали с ноге на ногу, отварали и затварали уста. Команданту су жиле набрекле на челу, чак су му се и очи напуниле сузама.

— Ево, кажите и сами — настављао је мистер Ааа — зар је пристојно то како се мистер Ттт понаша.

Четворка га је гледала кроз измаглицу. Командант није издржао.

— Ми смо долетели са Земље!

— По моме мишљењу он се понаша, да се благо изразим, нецентлменски — гунђао је мистер Ааа.

— Космички брод. Долетели смо ракетом. Ено је!

— И да знате, не понаша се он тако први пут.

— Схватите, са Земље...

— Доживеће још он да му ја позвоним и очитам му, да, да.

— Не говорите глупости, те бисте ствари морали да знате. — Мистер Ааа стрча низ степенице. — Желим вам свако добро.

И он отрча стазицом као коњ—касач.

Четворица космонаута били су потпуно згранути. Најзад командант рече:

— Не, ипак ћемо наћи неког ко ће пристати да нас саслуша.

— А како би било да узлетимо и поново се спустимо — обесхрабрено се одазва један од његових другова. — Да мало кружимо и да се поново спустимо. Да бисмо им дали времена да дођу к себи и припреме се за дочек.

— Можда ћемо тако и учинити — прогунђа изнурени командант...

Градић је врвео од Марсоваца: стајали су на капијама, поздрављали једни друге; носили су маске — златне, плаве, ружичасте; а ради шароликости и маске са сребрним уснама и бронзаним обрвама, маске које су се осмехивале или мрштиле, како је већ одговарало нарави оног који ју је носио.

Четворица Земљана, уморни од пешачења, зауставили су једну девојчицу и запитали је где би могли да нађу мистера Иии.

— Ено тамо — показала је девојчица главом.

(Наставиће се)

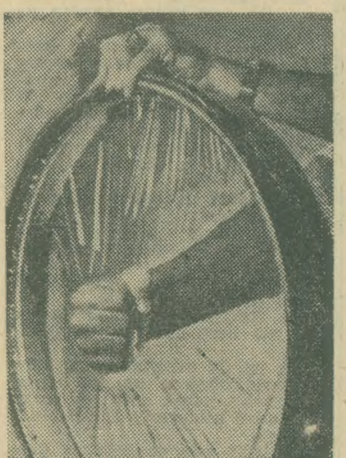
ОПЕТ ШТУЛЕ

Специјалне штуле израђене у Енглеској омогућиће сликарима и молерима да лакше допру до плафона и зидова. После употребе ове штуле, начињене од лаког метала, могу се савити и спаковати тако да не заузимају много простора.

ДОБРОДУШНИ ЦАР ЖИВОТИЊА

У кавез лава Нера, најпопуларнијег становника зоолошког врта у граду Мастрихту, у Холандији, ставили су четири млада булдога. Нерo се брзо навикао на придошлице и престао је да примећује њихове несташлуке. Чувари зоолошког врта, улазећи у њихов кавез, више сада зазиру од четири несташка но од цара животиња.

НОВА ПЛАСТМАСА ЗА АМБАЛАЖУ

У Немуру у Француској је недавно израђена специјална пластична материја под именом сирилин А, која ће због изванредне отпорности вероватно наћи примену и у амбалажи.

На слици је приказан лист ове пластичне материје чија дебљина износи 0,0025 мм.

МИКРОСКОПОМ
У ДУБИНУ ОРГАНИЗМА

Да би се извршило микроскопско испитивање ткива било ког унутрашњег органа живог човека — бубрега на пример — потребна је сложена хируршка операција. А то је скупа цена за комадић већ мртвог ткива неспособног за функционисање.

А шта онда да се ради? Како продрети микроскопом у бубрег, јетру или слезину оболелог? Срећом, и то од пре извесног времена није немогуће.

Недавно је у Сједињеним Америчким Државама конструисан апарат који омогућава лекару или физиологу да микроскопом продре у дубину организма и да посматра живо ткиво у „раду".

Идеја на којој је апарат саздан прилично је једноставна, али да би се конструисао било је потребно неколико година рада читаве екипе истраживача. Основу апарата чине два еластична проводника светлости. Сваки од њих састоји се од 10.000 изолованих влакана толико танких да се оба проводника могу сместити у канал једне игле.

Игла се уводи у орган који се испитује; кроз један проводник шаље се јак светлосни зрак, спољашњи крај другога доведен је до објектива микроскопа.

Посматрајући кроз окулар истраживач види живо ткиво и може слободно да прати процесе који се одвијају у њему, а ако је потребно и да их сними на фото или кино-филм.

ОТВОРИ ОЧИ

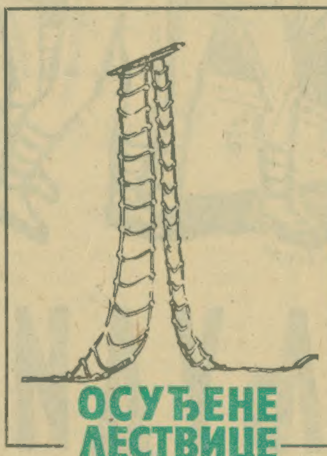

Техника готово увек буди извесно поштовање. И баш због тога: отворите очи и не дозволите да вас предмети на нашем цртежу преваре. Још једном добро осмотрите цртеж: на њему су три суштинске и намерне погрешке. Покушајте да их нађете. Ако не успете, ево одговора.

1. Елиса је одвојена од хеликоптера. 2) Хеликоптер има смучке за снег мада би му у ствари одговарале водене. Очигледно је да хеликоптер лети изнад мора, да је лето и да су му смучке за снег непотребне. 3. Баштован држи у рукама црево из којег избија млаз воде мада је оно везано не за водовод, већ за обичну пумпу.

МОРСКИ ДАР

Догодило се то у Тихом океану на китоловцу „Совјетска Русија". У току једног дана било је уловљено неколико китова. Када су их пребацили на брод и почели да обрађују трупове, рибари су у једном од њих пронашли оргоман комад амбре — скупоцене сировине за индустрију парфимерије. Само у једном киту нађено је тога дана 33 килограма амбре!

ОСУЂЕНЕ ЛЕСТВИЦЕ

У Фрајбергу, Немачка, одржано је чудно суђење 1455. године. На оптуженичкој клупи седеле су лествице од конопаца. Лествице су оптужене због тога што су се њима служили људи који су хтели да насилно одведу две принцезе из замка. Најпре су осуђене на смрт, али је пресуда доцније преиначена и лествице су осуђене на доживотну робију.

СТАРА папирница

ШЉОНСК (Шлезија) у Пољској није познат само по својим великим природним богатствима и лепим градовима, већ и као област у којој су се сачувале и успомене на прошлост. Једна од њих је и стара папирница у месту Душники, драгоцени пример старе технике. Папирница, основана 1605. године, била је некада чувена радионица у којој се ручно производио папир.

Папирница се налазила у згради од пет спратова чије се рестаурирање ових дана завршава. На иницијативу Атељеа за пластичну уметност Пољске под чијом управом се налази ова папирница, у Душнику ће се производити папир на исти начин као некада а продавати оним издавачким кућама које штампају стара издања.

У овој згради ће се такође налазити и музеј папира као и штампарија. Поред изложене колекције уређаја и машина некадашњих штампарија, посетиоци ће моћи да присуствују и ручној изради папира.

Као сировине за папир данас служе углавном дрвењача и дрвна целулоза. Пре су у ту сврху употребљаване готово једино разне врсте крпа (ланене, памучне, конопљане, па чак и свилене и вунене, и други текстилни отпаци). У новије време се употребљавају и неке нове сировине као што су слама, стабљике од кромпира и кукуруза, стари папир, отпаци јуте и дудова кора. Животињска влакна долазе ретко у обзир, углавном само за неке специјалне врсте папира.

Пре проналаска машина за израђивање хартије папир се израђивао ручно. Данас се ручни поступак примењује само изузетно, и то за израђивање неких специјалних врста папира.

Гејзер Јона

У немирним пределима мора у близини шкотске обале налази се острво Јона. Из пукотина стена на овом острву избија вода високо увис као гејзер.

НАПРАВИ САМ
ЗЕЧИЋ од плуте

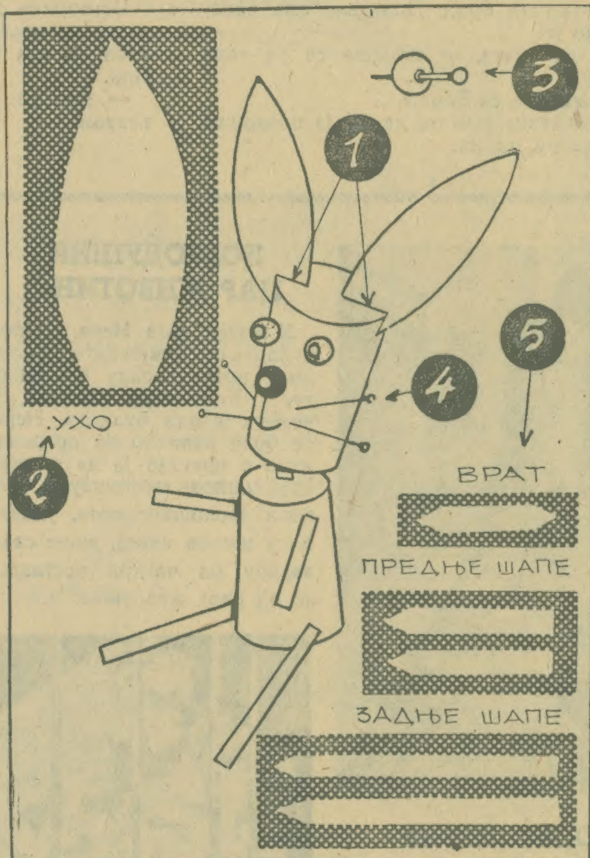
Да и запушач од плуте може да послужи као материјал за прављење минијатурних играчака — украса показаће вам серија наших написа са цртежима.

Даћемо вам неколико идеја, које ви са мало маште можете допунити. На пример, ако правите кућу од запушача, онда уз њу обавезно направите кућицу, или уз жабу високу траву направљену од зелене хартије итд.

Ево још неколико практичних савета:

1. треба да имате оштар ножић или перорез за обрезивање плуте.
2. Увек добро изравнајте све површине, плуте.
3. Припремите добар лепак којим ћете састављати делове.
4. Да би играчке биле што лепше обојите их. За то је најбоље узети темперу коју можете купити у свакој књижари.
5. Кад вам се боја на фигурици осуши пређите преко ње безбојним лаком. То је нарочито важно за оне украсе које ћете стављати у воду (на пример рибицу).

Да бисте направили зечића од плуте потребно вам је: два запушача од плуте купастог облика; пет зрна шибице; три перлице: једна црвена за нос и две плаве за очи; три мала ексера (види цртеж број 3); четири чиоде и папир за цртање.

Начин прављења: засеците врх запушача да бисте у њега увукли уши (цртеж број 1) које сте направили према нашем цртежу број 2 а да би биле потпуно једнаке савијте папир за цртање надвоје пре него што га опсечете.

На сва три ексера нанижите по једну перлицу и забодите их уместо очију и носа.

Чиоде које представљају бркове забодите као што видите на цртежу 4. Зрна шибице најпре опсеците како је то учињено на цртежу 5 а онда их забодите уместо врата и предњих и задњих шапа.

Предлог за боје: зец нека буде бео; њушкица розе, нос црвен а очи плаве.

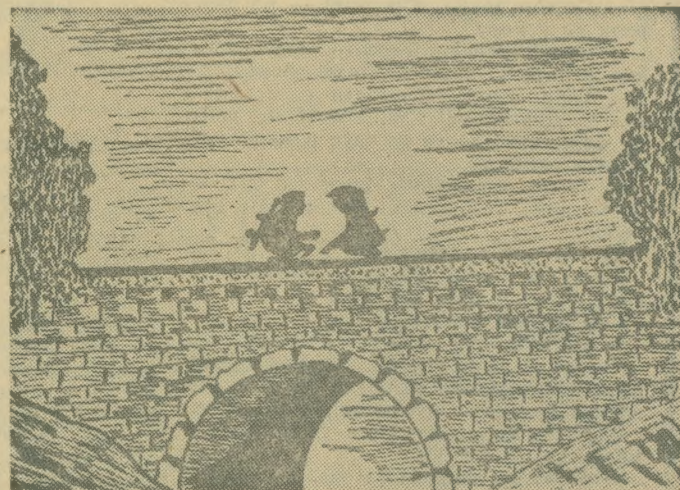
„ДЕВОЈЧИЦА СА ЦВЕЋЕМ", рад Соње Мајерле, ученице из Љубљане, Улица Моше Пијаде 22

Откупљени цртежи на конкурсу

„ЦВЕЋЕ", рад Маришке Карћаш, ученице, Нови Сад, Улица Хаџи Ђерина 3

Дечки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

„МИНИРАЊЕ ПРУГЕ У НОБ-у"; рад Милијане Комаревић, ученице VIII. разреда основне школе „Аца Маровић", Приштина

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) позната бања у Словенији, 7) свезак, 8) фудбалски термин, 10) десна притока Дрине код Вишеграда, 12) група словенских племена, 13) улазница, 15) певач и приповедач код старих Грка, 16) неман, 17) афирмација, 19) хемијски знак за радијум, 20) град у Истри, 22) шкотски књижевник („Ајванхо"), 24) немачки анатом и физиолог (Теодор, 1810-1882), 26) једнаки, 27) становници једне европске острвске земље, 28) геолошки одељак у развоју Земљине коре, 30) хемијски знак за прометијум, 31) коњ, 32) опера Д. С. Шостаковича, 34) грубо вунено сукно, 36) борилиште, 38) било, 40) вишегодишња биљка жутих цветића, 41) митолошки див и ловац изванредне лепоте, 42) црна креда, 43) жбун, 44) дуг временски период.

Усправно: 1) име и презиме познате револуционарке (1871—1919), 2) горки лекови, 3) савремени совјетски филмски редитељ (Николај), 4) врста грожђа, 5) река у Македонији, 6) међународна пролетерска химна, 7) такмичење у брзини, 9) опера Ђузепе Вердија, 11) аутомобилска ознака за Вировитицу, 14) познати мађарски лиричар (Ендре), 18) стара мера за дужину, 20) крилати кичмењак, 21) град у Француској, 22) музичка нота, 23) мушко име, 25) хемијски знак за никл, 29) грчко слово, 30) наш познати хирург (Исидор), 32) неспокојство, 33) река у Босни, 35) траг дивљачи, 37) грчко слово, 39) речна риба.

	1	2		3	4	5	6	
7			■	8				9
10			11	■	12			
13				14	■	15		
16			■	17	18	■	19	
		■	20			21		
22		23		■	24			25
26				■	27			
	28			29		■		
30		■	31		■	32		33
34		35	■	36	37			
38			39	■	40			
41					■	42		
	43				44			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) жаока, 6) Тартини, 8) сан, 9) ама, 11) тврдичлук, 14) ор, 15) Аца, 16) на, 17) Инка, 19) ди, 20) И(во) А(ндрић), 21) ТВ, 22) ал, 23) трап, 25) уз, 26) зао, 27) оо, 29) живахност, 32) еја, 33) део, 34) апатрид, 37) авион.

Усправно: 1) жанр, 2) ар, 3) отмица, 4) ки, 5) анал, 6) Таври, 7) имуни, 8) сто, 10) Ака, 12) Дака, 13) ЧА, 18) Нил, 19) два, 21) трон, 22) Азија, 23) Тахити, 24) посед, 25) уже, 26) за, 28) Ото, 30) Вапа, 31) Один, 35) А(лександар) В(учо), 36) ро.

И ЗА »АСА АСОВА« НАШАО СЕ АС

ЧЕХОСЛОВАЧКИ ПИЛОТ НАТЕРАО У БЕКСТВО НАЈБОЉЕГ ГЕРИНГОВОГ АВИЈАТИЧАРА

ИСТОРИЈА пилота-ловца Вернера Мелдерса почела је с грађанским ратом у Шпанији 1936. године. Док је републиканска Шпанија крварила у рату против Франка, фашистичка Немачка и Италија прикупљале су пилоте за борбу против шпанског републиканског ваздухопловства „Глориоса“, у чијим су се редовима борили, и између осталих, југословенски пилоти. Немачка и Италија су се уплашиле да ће републикански борци победити фашизам у Шпанији, па су одмах почеле да припремају ваздухопловне снаге против шпанске републике. Тако је створена фашистичка ваздухопловна легија „Кондор“.

Немци су за легију „Кондор“ дали авионе и тадашње своје најбоље пилоте који су се истакли у првом светском рату и у послератним ваздухопловним вежбама. Тако је и немачки пилот Хуго Шперле постао командант злогласног „Кондора“, док је начелник штаба био Волфрам фон Рихтхофен, немачки ваздушни ас из првог светског рата. А Вернер Мелдерс је дошао по избору. Звали су га „Папа Мелдерс“.

Када се борба у Шпанији завршила Мелдерс је имао 18 ваздушних победа. Био је поносан на свој допринос победи фашизма. Борио се увек под заштитом своје пратње и тако је низао победе једну за другом. По наређењу Хитлера Шперле се лично бринуо о Мелдерсу. За своје заслуге и храброст Мелдерс је од шпанске фашистичке владе одликован златним крстом са дијамантима и називом „Ас асова“. У други светски рат ушао је као једини носилац оваквог одликовања

Рафали на Мелдерса

Ваздушни напад Немачке на Енглеску почео је у зору 8. августа 1940. године, а Мелдерс је својим „месершмитом“ полетео преко Ламанша 12. августа. Од тада је летео сваки дан преко Канала, а неких дана и по два пута. Био је нераздвојан са немачким ваздушним асом Адолфом Галандом, са којим је летео и у Шпанији.

Британски пилоти су тада били још неискусни у ваздушним борбама. Ипак, они су се борили смело и храбро. Знали су да се боре против Мелдерса, Галанда и стотине других немачких пилота, на које су немачки ваздушни асови пренели огромно искуство из Шпаније.

25. августа, у раним јутарњим часовима, мајор Мелдерс је прелетео Ламанш. Галанд се одвојио улево од њега и пошао у „лов“. Мелдерс је остао са својом групом пилота и наставио лет. Одједном се нашао пред 141. британским ловачким сквардроном, који је водио млади капетан Ричардсон. Били су то „дифијенти“. Мелдерс је одмах пошао у напад и после неколико тренутака један „дифијент“ је отишао према земљи у пламену. Био је то Мелдерсов 40. оборени авион.

Опијен славом поново је пошао у напад. Само што је направио заокрет, угледао је сноп светлеће муниције испред кабине. Никада му смрт није била тако блиска. Повукао је машину нагло увис, скоро је преломио и за длаку избегао крај. Али ни горе ни је остао на миру. 242. сквадрон британских „херикена“ из Даксфорда обасуо га је жестоком топовском ватром. И ову је ситуацију Мелдерс срећно избегао. То је био најтежи дан у његовој пилотској каријери. Учинило му се да се цело британско ваздухопловство сручило на њега.

Кад су се немачки бомбардери враћали из Енглеске, Мелдерс се прикључио њиховој пратњи. Био је страховито уморан, али и срећан што је остав жив. Чим је слетео на свој аеродром у Француској, онако исцрпен уписао је у свој дневник:

— Данас сам гледао како ме топови туку. Обилазио сам њихова зрна. Осећао сам несигурне прсте британских „дечака“ на њиховим топовским обарачама...“

Један „месершмит“ бежи из борбе

Месец дана касније, крајем септембра, око 500 немачких бомбардера летело је на Довер. Мелдерс је летео у њиховој заштити. Овога пута северни део Довера чувао је 310. британски ловачки сквадрон „харикена“, састављен искључиво од пилота Чехословачке. Сквадрон је овамо долетео на знак узбуне из Даксфорда.

Видевши „харикене“ Мелдерс је, као и обично, хтео први да пређе у напад. Он се готово играо у овој ваздушној арени смрти. Али овог пута био је изненађен. Његово вешто око све је видело. Један млади пилот, Чехословак, ушао је Мелдерсу у „реп“. Мелдерс је киптио од беса. Забацио се нагло улево, уочио му број авиона, преврнуо машину и пошао у напад. Хтео је баш њега да пошаље на земљу као буктињу. Није ни приметио кад га је други Чехословак ухватио у визир. Притиснуо је окидач и сва четири топа су севнула. Уместо да Мелдерс отвори ватру осетио је ударац. Од неколико десетина топовских зрна закачило га је само једно.

Мелдерсов „месершмит 109“ је задрхтао, а затим се снажно затресао. То је први пут у његовој летачкој каријери да је добио топовски погодак. Он је одлично познавао ловачку тактику ваздушних борби. Посрнуо је, бацио машину у окомито обрушавање, одузео гас да би заварао противника и скоро до критичног пада у ковит, да би се одмах извукао у висину и из правца сунца уводио у напад на „харикене“ с леђа.

У тренутку када је хтео да укључи топ, његов „месер“ је опет задрхтао. Мелдерс није уопшти схватио одакле зрна долазе. Осетио је само да ноге више нису биле његове. Комади метала су их изрешетали као сито. Битка се водила на живот и смрт. Пуцало је са свих страна. Мелдерс је био скоро потпуно збуњен, немоћан. Први пут је преживљавао кризу у борби. 310. сквадрон је оборио десетак немачких ловаца из Мелдерсове групе. То је био велики губитак за Немце. Међу њима су била и два ваздушна аса који су имали по двадесетак ваздушних победа.

Топови су и даље укрштали снопове на Мелдерса. Али, вешти лисац окренуо је машину и напустио борбу. Пошао је на слетање. Остали немачки пилоти су га следили. Повлачили су се и потпуно заборавили да треба да прихвате бомбардере и допрате до аеродрома.

Мелдерс је увидео да се нешто на британском небу мења. То више нису били „дечји“ прсти на топовским обарачама. Једва се довукао до француске обале. Кад је покушао да извуче точкове свога „месершмита“ команде више нису реаговале. Морао је да иде на принудно слетање. Његови пилоти су радиом јавили шта се десило с „асом асова“. На аеродрому су га морали извући из авиона. Маршал немачког ваздухопловства Геринг обавестио је и Хитлера о овом „несрећном случају“. Затим су га пребацили у берлинску болницу и предузели све да што пре оздрави.

Морал је попустио

После Мелдерсовог скидања са британског неба, морал у немачким ловачким јединицама нагло је опао. Пилоти РАФ-а су сада имали своје асове и славили их. Немци су трпели велике губитке.

Кад је Мелдерс оздравио Геринг је позвао њега и Галанда и дуго разговарао с њима. Открио им је државну тајну рекао је да се припрема напад на Совјетски Савез.

— Ја мислим да ће „руски медвед“ пасти на леђа за четири недеље — уверавао их је Геринг.

— То је сигурно! — одговорио је Галанд.

Мелдерс је ћутао.

— Сада ће прво Мелдерс на Русију — наставио је Геринг. — Остаће тамо четири недеље да уништи њено ваздухопловство. Ако то не учини за ово време, онда ћеш ти Галанде тамо, да видиш мало света...

Никада није тачно утврђено колико је Мелдерс имао ваздушних победа. Хитлер је лично водио евиденцију његових успеха па се отуда и појавила сумња у њену тачност. Неки немачки пилоти-ловци причали су већ тада да су и неке њихове победе приписиване Мелдерсу. Мелдерс је у првим месецима напада Немачке на Совјетски Савез оборио неколико десетина совјетских авиона, како је Хитлер званично изјавио. Међутим Мелдерс је стварно имао највише ваздушних победа у историји ваздухопловства и држао је јединствен рекорд у свету.

За своје заслуге добио је и највише Хитлерово одликовање крст витешког реда и брилијанте, а затим чин пуковника. Али, његов морал није више био као у Шпанији и у првим данима напада на Енглеску. Онај септембарски дан је оставио дубоке трагове на његовом нервном систему. Писао је маршалу Герингу да више не може да остане на совјетском небу. Тражио је да га смени, мотивишући то исцрпеношћу. И тамо су се укрштали топовски и митраљески рафали на Мелдерса, Геринг се нашао у незгодној ситуацији. Поставио га је за инспектора немачке ловачке авијације. Мелдерс је видио да морал код пилота опада. Сва Герингова обећања да ће СССР доживети брзи слом, остала су само фразе и жеље.

Мелдерсов крај је био неславан. Приликом лета из Совјетског Савеза за Немачку неко га је заувек скинуо са неба. Ту је и завршио.

Име оног храброг пилота ловца РАФ-а, Чехословака из 310. сквадрона остало је незабележено, као што је остало незабележено и име совјетског пилота који је оборио Вернера Мелдерса. То су била двојица од стотине бораца из чувених ваздушних битки против фашизма чија су имена остала анонимна.

... највише језеро на свету је језеро Титикака у Перуу, а налази су на висини од близу 4600 метара.

... током 1964. године у читавом свету било је произведено око 5 милиона тона вештачких влакана. Од те количине могао би се начинити риболовачки „канап“ дугачак 5 милијарди километара и чији би пресек износио један квадратни милиметар. Када би се тај канап бацио у космичко пространство бризном светлости, он би

се истегао читавом дужином за 4,5 часа. Тај исти канап могао би се 33 пута затегнути од Земље до Сунца.

... највећа књига на свету налази се у једном од музеја у холандском граду Амстердаму. Ова књига се зове „Зборник поморских правила“. Висина књиге

премаша раст просечно високог човека, ширина јој је 1 метар, а дебљина око 50 сантиметара.

... први универзитет на свету био је основан у 9. веку у граду Фесу (Мароко), Током многих векова у њему су стицали знања не само Арапи већ и дошљаци из других земаља, као на пример, из Енглеске и Француске. Поред теолошких наука, студенти су изучавали право и математику. Овај универзитет постоји и данас.

... у Милану је недавно почео да ради на улицама аутомат који кад се у њега убаци ситан новац мери крвни притисак.

... први географски атлас појавио се 150. године наше ере. Његов творац био је грчки научник Пто-

ломеј. Тај атлас био је први пут штампан 1477. године у италијанском граду Болоњи.

... највећи вулкан на земљи налази се на јапанском острву Киу-Шиу и зове се Асо. Дужина њего-

вог кратера износи 23 а ширина 14 километара, док му је дубина 500 метара.

... у шпанском музеју Прадо. у Мадриду, изложено је 3000 слика и 500 скулптура.

Из царства маште

Још пре неколико хиљада година створила је човекова машта тајанствена и необична митска бића дајући им најразличитије облике и особине. Ту спада, на пример, сфинга из Тебе која на телу лава има људску главу (1), Змај живи као страшно чудовиште у причама многих народа. (2) Хидра (3) има на телу змије седам старшних глава. Једнорог (4) се такође среће у легендама разних народа. Египћани су поштовали као полубожанство једно биће које су називали Анубис и које је имало псећу главу (5). У грчкој митологији често срећемо Кентаура, биће које је пола човека а пола коњ (6). Необично друштво, зар не?

Сладак шешир

Долазак две манекенке у зоолошки врт у Франкфурту на Мајни највише је одушевио једну козицу. Привучена изгледом модела које су манекенке приказивале, козица им се привукла и стала да брсти украсе на њиховим шеширима.

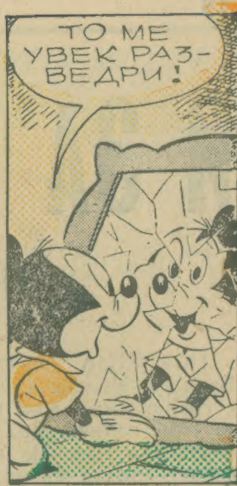

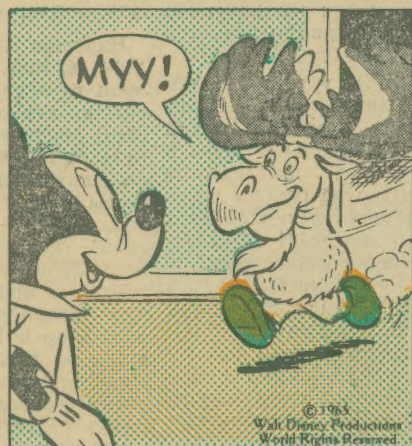

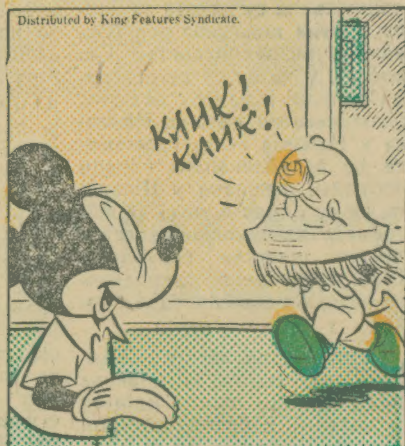

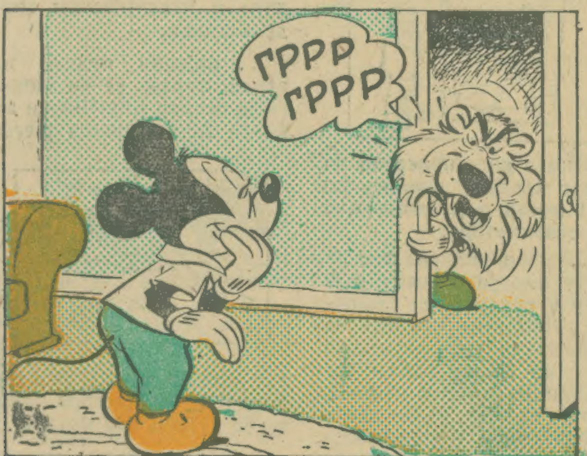

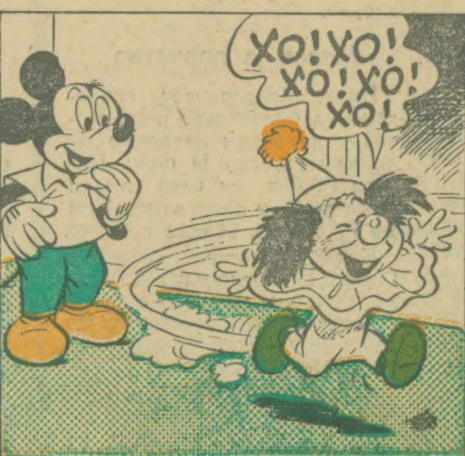

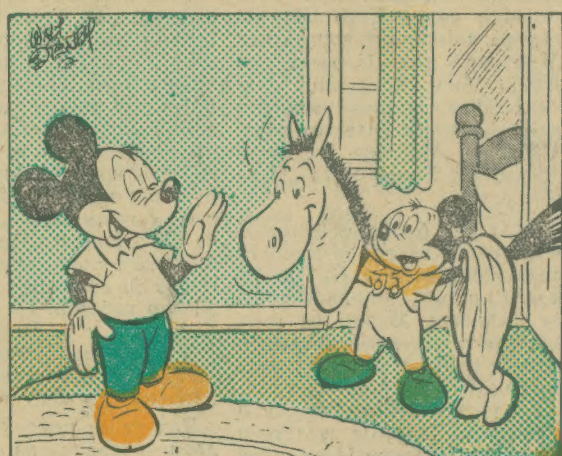

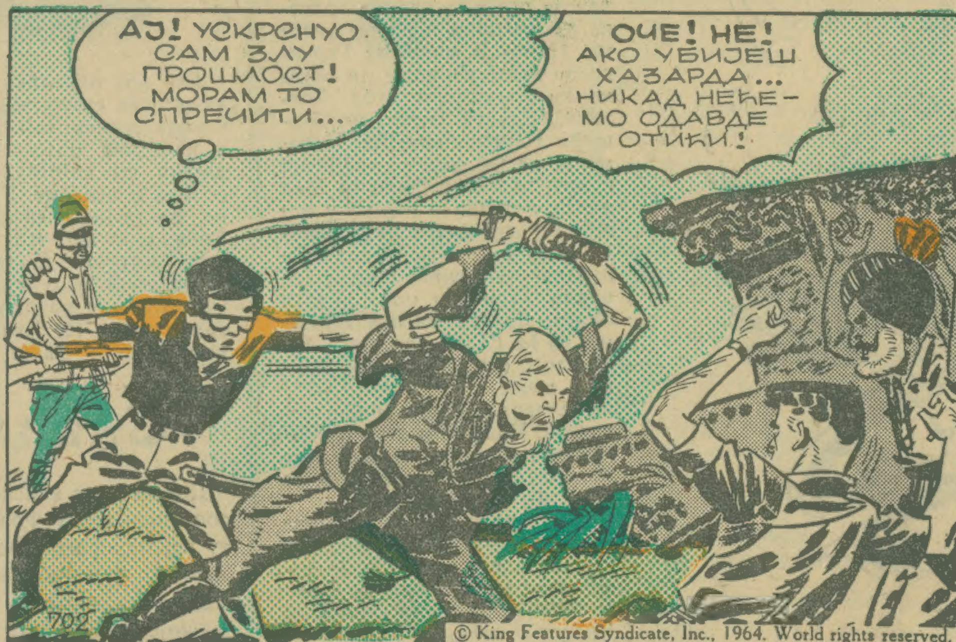
ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Жиро рачун број 101-11-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 1.800; полугодишња 900; за иностранство: годишња 2.600, полугодишња 1.300 дин. Рукописи се не враћају.